

गोखर्वाली सुधार सभा

843औं स्थापना दिवस समारिका 17 अप्रैल 2022

के. शिव प्रसाद राइ

मास्टर नित्रोसेन यापा लहार

बाबाराज भुपारेंजन
शमशेर जांग बहादुर याणा

रिसालवर रामसिंह बहादुर

बलनराने झिंह साही

के.डॉ. खन्दा बहादुर सिंह कापूर

श्री नन्दराम यापा

के. लाला सिंह लालमा

बाकुद चौहारा सिंह पंवार

श्री दलजिंदर सिंह खत्री

संस्थापक सदस्य

ਗੋੜਖਲੀ ਸੁਧਾਰ ਸਭਾਕਾ ਥਾਰਖਾਈਕ ਏਵਾਂ ਗੋੜਖਾ ਪ੍ਰਵ
ਸੈਨਿਕਫਲਾਦਾਰ ਮੇਜਟ ਜਨਰਲ ਸੰਝੀਵ ਖੜੀ ਕੀ.ਏਸ.ਏਮ. ਕਮਾਪਤ
ਤਚਾਰਖਪਣ ਸਕਹਾਇਆ ਦਿਤ ਅਨੋਪਚਾਰਿਕ ਮੇਟਧਾਟ

गोर्खाली सुधार सभा स्थापना दिवस विशेषांक

17 अप्रैल 1938

गोर्खाली सुधार सभा

देहरादून

17 अप्रैल 2022

सम्पादक

कर्नल (अ.प्रा.) जीवन कुमार क्षेत्री

आवरण चित्र

कै. वाई बी थापा

विशेष सहयोग

श्रीमती प्रभा शाह

स्वामी/मुद्रक/प्रकाशक

अध्यक्ष

गोर्खाली सुधार सभा

मुख्य कार्यालय

गोर्खाली सुधार सभा मेजर धनसिंह थापा

परमवीर चक्र मार्ग, गढ़ी कैन्ट,

देहरादून फोन: 0 135-2756070

9897440879

वितरक

सभा शाखाध्यक्ष

डिजाइनिंग टाइप सेटिंग

विमला थापा

प्रकाशन कार्यालय

वाणी प्रिंटिंग प्रेस, धोसी गली,

देहरादून, उत्तराखण्ड

नोट: पत्रिकामा प्रकाशित लेखहरूको लागि
सम्पादक मण्डल एवं प्रेसको सहमति हुन आवश्यक छैन।
समस्त विवादहरूको न्यायालय क्षेत्र देहरादून छ।

संकल्प

गोर्खाली सुधार सभा

उत्तराखण्ड राज्यमा बसो बासो गरि आइरहेका,

सम्पूर्ण गोर्खा समुदायको

कल्याण, उपकार, समृद्धि अनि विकास

असहाय, अनाथ तथा गरीब परिवारको निम्नि

सहयोग तथा कौशलताको निम्नि

भाषा, साहित्य, संस्कार, संस्कृति, परम्परा अनि

अस्तित्वको

संरक्षणको निम्नि

राष्ट्र तथा राज्यको निर्माण, विकास, अखण्डता,

एकता, सुरक्षा र समृद्धिको निम्नि

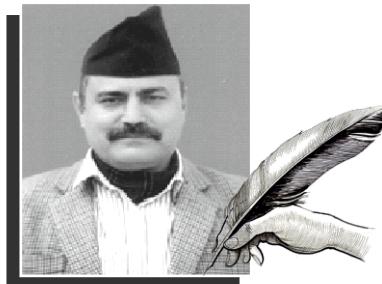
एक भइ सहयोग र योगदान पुग्राउनु

सदैव वचनबद्ध र कटिबद्ध रहने छ।

सम्पादकीय

चौरासी वर्षको यात्रा सकिनु लाग्यो गोखाली सुधार सभाको। के कति पायौ, के कति गुमायौ, आजको परिवेशलाई निहारी हेर्यौ भने प्रत्यक्ष नजर आँउछ। श्री चन्दन सिंह ठाकुरको 1930 तिरको भनाई अनुसार.....‘रण कौशलताले मात्र हुदैन, प्रशासन चलाउन, राजनीति, शिक्षा बुद्धि र सेवा भावनाको आवश्यकता पर्दछ, त्यो नेपालीहरूमा कमि छ’। सायद यो भनाई आजको समयमा पनि सठीक छ, मलाई लाग्दछ। गो.सु.स. उत्तराखण्डको गोखा समुदायको एउटा उच्च संस्था हो, सरकारद्वारा मनोनित, पंजिकृत, अनि एक पुरानो संस्था हो। सभाले आउने दिनमा दृढ़ संकल्प अनि नीति संग चले, हाम्रो समुदायको इतिहासमा गौरवमय अनि ऐतिहासिक अध्याय जोड्नु सफल हुनेछ। वर्षो देखि चलिआएको हाम्रो संवैधानिक मांगलाई पुरा गर्नु समस्त समुदाय एक भई अधि बडे सायद हाम्रो अस्तित्वको जड़ गाडिने थियो की। विभिन्न गोखा मंचद्वारा समय—समयमा यस विषयलाई संघ, संस्था, सरकार सम्म पुर्याउनु कोशिश गरिरहेको भएता पनि, सकारात्मक कदम सरकार बाट उठाइएको देखिएको छैन। यी माँगहरूलाई फेरि दोहोर्ई—सरकारमा दिए, एक संगठित समुदायको हैसियतले, एकताले अवश्य केहि विचार या कदम जस्तै भए पनि पाउन सकिन्थ्यो। सभा नेतृत्व दिन सक्षम छ अनि सभासित जोडिएको समाज, सदस्यहरूको विश्वास, सहमत अनि समर्थनको जरूरत छ। अन्य समुदायको संघ, संस्था, हाम्रो सभा भन्दा कम उमेरको भए पनि सुदृढ़ छन। हाम्रो समुदायका समर्थन पनि हुनु पर्छ, हामी सुदृढ़ बन्न सक्छौं। सुझाव सल्लाह अनि प्रतिक्रिया सदैव स्वागतनिय छ जसले सभालाई मार्ग दर्शनको काम गर्दछ। केहि वर्ष पछि, हामी सभाको प्रथम शताब्दि मनाउने छौं। अनि यो समारोहको आयोजन कस्तो हुनु पर्छ, अहिले सोंचे र त्यसको तैयारी पछि लाग्यौ भने अवश्य एउटा ऐतिहासिक रहने छ। समय छ जस्तो चाहन्छौ पुरा गर्न सक्छौ। यो एक सय वर्षको यात्रामा हाम्रो सभा समाज अनि समुदायको इतिहास लेख्न पनि सक्छौ। त्यो अध्यायले हाम्रो अस्तित्वलाई विश्वमा फैलाओस, एउटा सचेत, सुदृढ़, सक्षम, स्वावलम्बी अनि स्वाभिमानी समुदायको रूपमा। रण कौशलता, राजनैतिक परिपक्वता अनि सहभागिता, शिक्षा व्यवसाय, उघोग, वणिज्य सबै क्षेत्रमा हाम्रो योगदान अनि उपस्थिति हुनु पर्छ तबै मात्र हामी एउटा सुदृढ़ राष्ट्रको सुदृढ़ समुदायको रूपमा चिनिने छौं साथै अग्रिम पंक्तिमा देखिने छौं।

शुभकामना

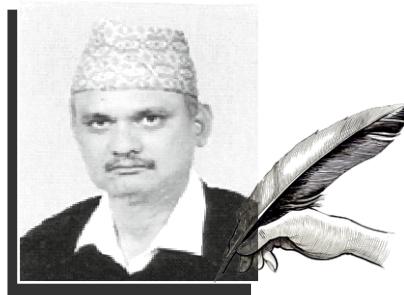
हामी कहिले सम्म अरू कै खुशीमा खुशी मनाउने हो। अरूको खुशीमा हामी केवल भौतिक खुशी पाँउछौं, जो क्षणिक हुन्छ। खुशी बाँटौं, खुशी त्याउँ। सत्य हो, के अरूले खुशी बाँटे जस्तै यो गोर्खाहरूले आफ्नो अपार उपलब्धिको खुशी अरूलाई बाँटन सक्दैन? सायद सोच्नु पर्ला, हजार बार। 1992मा नेपाली भाषाले संवैधानिक मान्यता पाउन एउटा उपलब्धि हो, जो विश्वमा बाँटन सक्यो। हाम्रो अस्तित्वको एउटा सुदृढ स्तम्भको मजबूत नींव गाड्यौ, यो एउटा अपार सफलता हो। देहरादूनको योगदान गोर्खा समाज र समुदायप्रति ऐतिहासिक छ, यद्यपि यो सबै दीर्घकालिन रहेन, कारण संवेदनशिल थिएनौ, सबै प्रयासहरू अल्प कालमा नै विराम लाग्यो। समय कालमा हाम्रो समाजमा, समुदायमा आर्थिक स्थिति, शिक्षाको स्तरमा बदलाव आए पनि हामी स्वावलम्बी बन्न सकेको छैनौ। व्यक्तिगत प्राप्तिको रोगले हामीलाई सताएको छ अनि यो रोगले हामी सबैलाई सताउन लागेको छ। नत्र भने यहाँ केवल देहरादूनमा हाम्रो जनसंख्या चार लाख भन्दछौं त के क्षमता, शिक्षा, परिपक्वता अनि अनुभवी व्यक्ति हाम्रो समुदायमा 01% पनि छैन? सभाको संविधान जुन समयमा लेखे, त्यस समय र अहिलेको समयमा केहि फरक छैन? यदि छ भने संविधानको धारा, संविधानको कानुन अन्तर्गत बदलनु पर्छ। आजको समयमा नारी सशक्ति र समानतामा जोड़ छ अनि नारीहरू पनि समाज र समुदायको हीतको निम्नि एक भएर अघि आउनु पर्छ। परम्परा केवल चाढ़-पर्वमा मात्र सीमित छैन, यो त एउटा रीति हो। हाम्रो आयोजन यस भन्दा पनि ठूलो स्तरमा मनाउन सकौं जसमा समाज र समुदायको उपलब्धिसंग जोडिएको होस्। समाजको सबै वर्ग जोडिनु पर्छ, तब यो सम्भव हुन्छ। यो क्रममा युवाहरू प्रथम छन्। युवाहरूको आफ्नो समस्या र सपना हुन्छ। समाजलाई समय दिइ सक्दैन भन्ने धारणा छ। यद्यपि, इच्छालाई कसैले रोकी सक्दैन, इच्छा हुनु पर्छ। त्यसरी नै महिलाहरू एक भएर एउटै मन्चमा उभिनु पर्छ, समाज र समुदाय पहाड़ र चट्टान जस्तै सुदृढ बलियो बन्ने छ। समय छ, यसलाई आफ्नो बनाउँ र सदुपयोगमा त्याउन पर्छ। एउटा संकल्प गोर्खाली सुधार सभाको 84ओं स्थापना दिवसको अवसरमा यहि प्रण लियौं, समाजको 100 वर्षको यात्राको उपलक्षमा गोर्खा समाजको इतिहासमा एउटा 'स्वर्णम अध्याय' जोड़ौं र विश्वमा हाम्रो 'वीरता' सित अन्य अध्याय जोडियोस् जसमा, शिक्षाको होस्, स्वास्थको होस्, विकासको होस् व्यवसायको होस्, आर्थिकको होस् अनि एउटा बलियो, एकत्रित समुदाय र समाजको होस्।

धेरै धेरै शुभकामनासहित

जय गोर्खा! जय हिन्द!

पदम सिंह थापा

अध्यक्ष

शुभकामना

समय आफ्नै गतिले निरन्तर चलि रहन्छ । कुनै शक्तिले पनि रोक्न न सक्ने यो समय सबै भन्दा मुल्यवान छ । गत 84 वर्ष गोर्खाली सुधार सभाको सफल यात्रा निस्ति भगवानप्रति हार्दिक कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु । यो सफलता, सभाको संवैधानिक व्यवस्था, आचरण, कार्यकारिणीको सक्षमता, कुशल नेतृत्व अनि समाज र समुदायको संलग्नताको कारण हो । हामी सबै एक भइ जुङ्यौं र समाजप्रति लिएको संकल्पलाई पूरा गर्न केही न केही सफल रहेका छौं । निरन्तरतासित सदस्य जोड़नु, कला संस्कृतिको जनचेतना, संरक्षण, व्यवसायिक प्रशिक्षण, अन्य समाज तथा सरकारसित मेल मिलाप राख्नु शाखाहरुको बार्षिक अधिवेशनको नियमित रूपमा आयोजन गर्नु इत्यादि सभाको कार्यशैली हो । हाम्रो संकल्प अडिग छ जसमा Digitalisation of office work, online submission of various applications अनि युवाहरुलाई समाज प्रति जागरुक गराई समाजको हरेक कार्यकलापमा सक्रिय बनाउन छ । युवा जाती, समाज अनि देशको अमुल्य धन हो एक शक्तिशाली पुँजी हो । समाजको मजबुती यिनीहरुकै सक्रियतामा छ । समाजको मुखियाप्रति सभाको आव्वान छ युवाहरुलाई सचेत गराइ समाजमा जोडौं अनि हाम्रो समाजको बुनियादलाई अझ बलियो बनाउँ ।

सीपना दिवसको
शुभकामना सहित
जय गोर्खा! जय हिन्द!

गोपाल क्षेत्री
महामंत्री
गो.सु.सभा

पुष्कर सिंह धामी

मुख्यमंत्री, उत्तराखण्ड

सन्देश

उत्तराखण्ड सचिवालय,

देहरादून - 248001

फोन : 0135-2650433

0135-2716262

फैक्स : 0135-2712827

कैम्प कार्यालय

फोन : 0135-2750033

0135-2750344

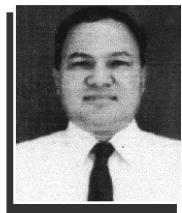
फैक्स : 0135-2752144

मुझे यह जानकर अत्यन्त प्रसन्नता हो रही है कि गोर्खाली सुधार सभा द्वारा दिनांक 17 अप्रैल, 2022 को अपना 84वाँ स्थापना दिवस मनाया जा रहा है। गोर्खाली सुधार सभा स्थापना दिवस के सुअवसर पर गोर्खाली समाज से जुड़े बुजुर्गों, महिलाओं एवं बच्चों द्वारा प्रतिभाग किया जायेगा तथा अपनी संस्कृति एवं लोककलाओं से जुड़ी जानकारी एवं अनुभवों का आदान-प्रदान किया जायेगा जो गोर्खाली समुदाय से जुड़े युवाओं के लिए भविष्य में अत्यन्त उपयोगी सिद्ध होंगी। गोर्खाली सुधार सभा द्वारा आयोजित स्थापना दिवस के सुअवसर पर इस समुदाय से जुड़े कार्यक्रमों के साथ-साथ अन्य समाज से जुड़े कार्यक्रमों का भी आयोजन किया जाता है जो समाज के प्रत्येक वर्ग के लिए समाज के हित में कार्य करने के लिए प्रेरणा प्रदान करेगा। यह भी अत्यन्त हर्ष का विषय है कि स्थापना दिवस के अवसर पर एक स्मारिका का प्रकाशन किया जा रहा है। इस स्मारिका में प्रकाशित लेख गोर्खाली समुदाय के लिए अत्यन्त उपयोगी होने के साथ-साथ समाज के प्रत्येक वर्ग के लिए अत्यन्त लाभकारी सिद्ध होंगी।

मेरी ओर से गोर्खाली सुधार सभा द्वारा 84वें स्थापना दिवस एवं स्मारिका के सफल प्रकाशन हेतु हार्दिक बधाई एवं शुभकामनायें।

(पुष्कर सिंह धामी)

श्री पदम सिंह थापा जी,
अध्यक्ष,
गोर्खाली सुधार सभा
मेजर धन सिंह थापा मार्ग,
गढीकैंपट देहरादून।

शुभकामना

1. गोर्खाली सुधार सभाको ८४औं स्थापना दिवसको पावन अवसरमा सम्पूर्ण गोर्खा समुदायलाई हाम्रो हार्दिक शुभकामना छ ।
2. गोर्खाली सुधार सभा देहरादून, उत्तराखण्डमा निवास गर्ने गोर्खा समुदायको प्रत्येक व्यक्तिलाई सामाजिक सुत्रमा बाँध्न अनि हाम्रो जातिको विकास, प्रगति, शिक्षा, साहित्य, संस्कार अनि भाषाको उत्थानको लागि कर्तव्यपरायणत सित बहुत राम्रो काम गर्दै छ ।
3. अल इण्डिया गोर्खा एक्स सर्विसमेन्स वेलफेयर एसोसिएशन (एमयुवा) का समस्त पदाधिकारीगण, स्टॉफ तथा विभिन्न प्रदेशका समबद्ध शाखाहरूको तर्फबाट गोर्खाली सुधार सभाको स्थापना दिवसको सफलताकोलागि मंगलकामना गर्दैछौं साथै आश्वस्त पनि छौं कि आगामी दिनहरूमा संरथाले हाम्रो समाजको चहूमूखी विकासकोलागि अरु पनि राम्रो कार्य गर्नेछ ।

शुभकामना सहित ।

“जय गोर्खा” “जय भारत”

भवदीय

कर्नल आर०एस क्षेत्री (से०नि)

अध्यक्ष,

आल इण्डिया गोर्खा एक्स सर्विसमेन्स वेलफेयर
एसोसिएशन (एमयुवा)

बलभद्र खलंगा विकास समिति, नालापानी, देहरादून

शुभकामना

गोर्खाली सुधार सभाको 84ओं स्थापना दिवसको पावन आवसरमा गोर्खा समुदायको सम्पूर्ण परिवारहरूमा हार्दिक बधाई एवं शुभकामना चढ़ाउँडै छु ।

गोर्खाली सुधार सभाले जाति र समाजको कल्याण, विकास, संस्कृति, कला एवं साहित्यको संरक्षण गर्दै आईरहेको छ । देश भरिमा यस संस्थाको कार्य अनि समाजप्रति कर्तव्य परायणताको चर्चा सर्वविदित छ । आफ्नो समाजलाई सुदृढ़ एवं विकसित बनाउनु, हामी सबै सभाको प्रत्येक सदस्यको जिम्मेदारी हो साथै सभाले सबैको योगदानको सदैव अपेक्षा गर्दछौं ।

सबैले यस प्रति सचेत र जागरूक भई सभाको यस अभियानमा योगदान दिएर, देशको अन्य समाज भन्दा बढी विकसित, शिक्षित, समृद्धशाली अनि सम्पन्न बनाउनेछ ।

84 ओं स्थापना दिवसको गौरवमयी उपलक्ष्मा बलभद्र खलंगा विकास समितिको सबै सदस्यहरूको तर्फबाट सभाको सम्मानित अध्यक्षज्यू, कार्यकारिणी एवं सदस्यगण महानुभावहरूप्रति हार्दिक बधाई एवं शुभकामना टक्राउँडै छौं एवं हाम्रो अस्तित्वको संरक्षण अनि उज्ज्वल भविष्यको निम्नि कामना गर्दछौं ।

शुभकामना सहित ।

जय गोर्खा! जय हिन्द!

दीपक कुमार बोहरा

(पूर्व अधिशासी अभियन्ता)

अध्यक्ष

बलभद्र खलंगा विकास समिति

90.0 FM

गोर्खालीको माया

गोर्खाली सुधार सभाको 84 औं स्थापना दिवसको उपलक्षमा हर्दिक शुभकामना साथै समाज र समुदायको विकास संरक्षण, शिक्षा, आर्थिक समृद्धि प्रति निरन्तरता सित बढिरहेको गोर्खाली सुधार सभाको कदमलाई भगवानले सदैव गति प्रदान गरि रहन् अनि सभाको आफ्नो उद्देश्यले समुदाय र समाज सुदृढ बन्न् सकोस् ।

शुभकामना सहित

रेडियो घाम छाँया

गढी कैन्ट, देहरादून

हनु शमशेर जंग बहादुर राणा - एक परिचय

-कर्नल जीवन कुमार क्षेत्री (सेवानिवृत)

देहरादूनको “गोर्खा इतिहास” को पाना पल्टाएर हेयों भने यहाँको गोर्खा समाजको महानुभावहरूको मार्गदर्शन, समाज तथा जातीको उत्थान, विकास, भाषा साहित्य संस्कृतिको संरक्षण, जनचेतना, आर्थिक विषमता अनि एकताको निमित्त योगदान ऐतिहासिक तथा उल्लेखनिय छ। यी दिग्गजहरूमा एक हुनु हुन्छन् हनुश्मशेर जंग बहादुर राणा। उनी श्री नरेन्द्र शमशेर जंग बहादुर राणा (पिता) तथा रानी कसुम देवी (माता) का सुपुत्र हुन। उनको जन्म 31अक्टुबर 1943 मा बल्लुपुर, देहरादुनमा भएको थियो।

उनको बाल्यकाल पडाईमा नै बित्यो। पडाईमा अबल थिए साथै अनुशासित अनि मेहनती। त्यही प्रवृत्ति थियो पछिसम्म — अनुशासित, समयनिष्ठा अनि कामको सोहाना। काम ढूलो सानो सब उनको निमित्त बराबर थियो। यसैले भारतभरि छरिएर बसेका गोर्खाहरूसित सम्पर्कमा रहे, बिशेष, उत्तरपुर्व राज्य, दार्जिलिङ, सिक्किम।

परिवारमा जेठो अनि दुई भाईहरू थिए, कपिश शमशेर जंग बहादुर राणा अनि त्रिवेणी शमशेर जंगबहादुर राणा। कपिश शमशेरको अल्पायुमा नै देहान्त भएको थियो। कान्छो भाई त्रिवेणी शमशेर नेपाल गए। बहिनीहरूमा शैत्या सिंह, अम्बिका अनि मीरा सिंह हुन। शैत्या सिंहको बिवाह भोपाल (मध्य प्रदेश) निवासी श्री राज कुमार खन्नासित भयो। जो एक Bureaucrat हुन्छ। अर्की बहिनी अम्बिका पनि दुनियामा रहिनन्। कान्छी बहिनी मीरा सिंहको बिवाह कुल्लु, हिमाचल प्रदेश

निवासी राजा मानवेन्द्र सिंह सितम्बरो जो एक सफल राजनितीज्ञ साथै वर्तमान कुलु मनाली क्षेत्रबाट भारतीय जनता पार्टीको सांसद हुन्छ। हनु शमशेर राणाको बिवाह देहरादून निवासी कर्नल पदम सिंह थापा, (मिलिट्री क्रस) को सुपुत्री निर्मला थापासंग सन् 1969 मा भयो। हनु शमशेर समाज सेवामा समर्पित थिए भने उनकी श्रीमती निर्मला शमशेर राणा शिक्षणप्रति 33 वर्षसम्म समर्पित रहिन। उनीहरूको सन्तानमा छोरो मनु शमशेर जंग बहादुर राणा, उनी देहरादुनमा आफ्नो परिवारसित छन्। छोरी तिलोत्तमा राणा, जो बिवाह पछि आफ्नो परिवारसित दिल्लीमा छन्। उनका पति डा० एस.वी.एस देव एक क्यानसर बिशेषज्ञ हुन्। अर्की छोरी सिदेश्वरी राणा वर्तमान देहरादुनमा छिन् अनि शिक्षण सेवामा सक्रिय छिन्।

हनु शमशेर युवा अवस्थादेखि नै समाज सेवामालागि सकेका थिए। उनको सक्रियता 70 को दशकदेखि नै देखिन लागेको थियो।

उनी मान्द थिए, ऐतिहासिक धरोहर, भाषा, समाज, राजनैतिक समुदायको अस्तित्वको मेरुदण्ड भनेर। उनले सदैव यी बिकासप्रति सचेत र सक्रिय रहे। उनको कार्यकौशलता, ईमान्दरी, दयालु, मेहनती, लगन इत्यादिको कारण समाजले सुदृढ नेतृत्व उनमा पाएका थिए। उन्नतिशिल प्रवृत्तिका थिए हनु शमशेर। समाजको हर काममा सदैव अग्रिम पंक्तिमा रहन्थ्ये। उनको नेतृत्वमा

रहेको संघ, संस्थाहरू :—

(1) 1978—85, अध्यक्ष, खलंगा नालापानी विकास समिति :— 1814 एंग्लो गोर्खा बिच लडिएको खलंगा नालापानीको युद्ध स्थलमा स्थित चन्द्रयाणी मन्दिरमा त्रिशुल चढाएर पुजा पाठ गरि हर वर्ष मेला तथा बनभोजको आयोजन गरि, कुँवर वीर बलभद्र तथा गोर्खा वीरता रच्ने वीर गोर्खाहरूको स्मरण गर्ने परम्पराको शुरुवात उनको पिता महाराज कुमार नरेन्द्र शमशेरले शुरू गरे अनि उनले भव्य रूपमा यस परम्परालाई अधि बढाउदै लगे जो अहिले सम्म त्यस्तै रूपले मनाउदै आइरहेका छन्।

(2) 1979—89, अध्यक्ष, गोर्खा डेमोक्रेटिक फ्रन्ट 1970 दशकको मध्यतिरबाट भारतीय संविधानको आठौं सुचि अन्तर्गत नेपाली भाषाको मान्यताको निम्ति आन्दोलनले पुर्ण गति समाप्ति सकेको थियो। यसै उद्देश्यले भारतभिको गोर्खाहरूको एक प्रतिनिधि टोली दिनांक 29 सेप्टेम्बर 1977 को दिन भारतका तत्कालिन प्रधान मंत्री मोरारजी देसाईसंग भेट गरे। देहरादूनबाट गम्भीर सिंह राईले प्रतिनिधित्व गरेका थिए। यस भेटघाटमा प्रधान मंत्रीको नकारात्मक तथा निन्दनीय प्रतिक्रियाले केवल प्रतिनिधि मण्डल मात्र होइन सम्पूर्ण गोर्खा समुदाय आहत थिए। देश स्वाधीनता भएको 30 वर्ष पछि सम्म पनि गोर्खा समुदायको सोंचको कारण, देहरादूनमा आफ्नै राजनैतिक पार्टीको आवश्यकता हुनु पर्छ भनी दिनांक 16 सेप्टेम्बर 1979 को दिन गोर्खाहरूको राजनैतिक पार्टीको स्थापना गरे, "Gorkha Democratic Front"। हनु शमशेर जंग

बहादुर राणाको अध्यक्षतामा। उनको 10 वर्षको संस्थापक अध्यक्षताको अवधिमा पार्टीले, क्षेत्रिय, राज्य अनि राष्ट्रिय स्तरमा आफ्नो राजनैतिक अस्तित्व र उपरिथितिको सन्देश पुर्याउन सकेको थियो साथै देहरादूनका गोर्खा जनमानसमा राजनैतिक चेतना त्याउन सफल भएको थियो।

(3) 1991—93 : अध्यक्ष, गोर्खाली सुधार सभा — उनको कार्यकाललाई सभाको विकास बिशेष रूपमा आर्थिक स्थितको सुदृढता निम्ति याद गर्न सकिन्छ। आफ्नो अफिस दिएर सभा परिसरमाको State Bank Of India को शाखा स्थापना गरे। उनी अध्यक्षको रूपमा अन्य पदाधिकारीका कै साथ एकै कोठामा अफिसको काम चलाए। यो अवश्यै सराहनीय काम हो। त्यस समयको त्यो सानो सोंचले आज सभाको आफ्नो आर्थिक स्थिति सुदृढ छ। उनले समाजको बिषमताको समाधानको निम्ति सबैसित सम्पर्कमा रहे। उनको साथमा समाजको निम्ति साथ दिनेहरूमा श्री के एन शर्मा अनि चन्द्रबनी निवासी श्री शिव शंकर सुब्बाको नाम श्रीमती निर्मला राणा (पत्नी) ले लिनु हुन्छिन्।

(4) 1993—अखिल भारतीय नेपाली भाषा समिति— भाषाले मान्यता पाए पछिको अवधि, भाषा साहित्यको प्रचार र प्रसारमा लागे। उनैको समयमा देहरादून निवासी ठाकुर चन्दन सिंह (भाषाविद, भाषाप्रेमी, समाजसेवी, राजनितीज्ञ) को योगदान माथि लेखिएको किताबको व्यवस्थापकको रूपमा भाषा समितिको गरिमा रचेको थिए। उनी भाषा आन्दोलनमा सक्रिय रहेकोले उनको योगदान सहि

मुल्यांकन देहरादून बाहिरका संस्थानहरूले पनि
लगाएर सम्मानित गरेका छन् ।

- सिविकम साहित्य परिषद
- अखिल भारतीय नेपाली भाषा
समिति, देहरादून

संस्कार र संस्कृति हेतु नेपालबाट सांस्कृतिक टोली
निस्ताएर स्थानिय नानीहरूमा लोक नृत्यप्रति जागरूक
गराई प्रशिक्षण तथा सांस्कृतिक कार्यक्रमको आयोजन
गराए ।

(5) अन्य संघ संस्थाः—

- (i) 1990— नेपाली भाषा आन्दोलनको
निमित्त स्थापित भारतीय राष्ट्रिय
परिषद, सिविकमको कार्यकारिणी सदस्य ।
- (ii) 1999— अध्यक्ष, प्रबन्धक समिति,
गोर्खा इन्टर मिलिट्रि कलेज, देहरादून ।
उनको अध्यक्षतामा विज्ञान अनि
बाणिज्य(कमर्स) को मान्यता दिलाए ।
- (iii) 2005— भारतीय गोर्खा परिसंघको
सल्लाहकार ।
- (iv) North Point Children Academy को
संचालक समितिको सदस्य ।
- (v) अध्यक्ष नेपाली भाषा समिति ।
- (6) 1994 — समाजवादी पार्टीको प्रत्याशीको
रूपमा बिधान सभा चुनावमा प्रतिभागी ।
- (7) 2004 भद्र काली मन्दिरको 200 वर्षको
सफल यात्राको उपलक्षमा भव्य तथा ऐतिहासिक
शिव मन्दिर, शम्शोरगढ अनि ऋषिकेशको मन्दिरमा
सहयोग पुराए ।
- (8) सम्मानः—

- (i) 2005— नेपाल नागरिक मन्यद्वारा

अन्तराष्ट्रिय स्वर्ण सम्मान

(ii) उनको व्यक्तित्व र स्वभाव,
प्रशन्नता, मिलनसार र उदारतापूर्ण थियो ।
सबैलाई आफै मान्ने हनु शम्शेर, बुढापाका,
युवा सबैसंग सम्पर्कमा रहेर जति सकदो
मार्गदर्शन, अन्य योगदान तन मन तथा धनले
समाज तथा समुदायमा पुर्याई रहे । प्राय
जस्तो हर दिन, सामाजिक काममा जोडिएका
महानुभवहरूको दिनको भोजन उनैको घरमा
हुन्थ्यो अनि बेलुकी सँधै जस्तो नै केही गोष्ठी
सर सल्लाहको निमित्त महानुभवहरूको
जमघट हुन्थ्यो । उनको यस्तो व्यस्तताले,
परिवारको निमित्त समय हुँदैनथ्यो र श्रीमती
निर्मला (पत्नी) प्राय सँधै नै जस्तो उनी सित
नाराज रहन्थिएन् । उनी अझ थनु हुन्छिन्
'चाढ पर्वमा पारम्परिक रीतिमा केही कमी
राख्दैनन् थिए, उनी' । कुनै प्रतिनिधि मण्डल,
राज्यको मुख्यमन्त्री तथा मंत्री मण्डलसंग
भेटवार्तामा उनको स्वागत राजा साहेबको
रूपमा हुँद थियो तर ईश्वरको ईच्छा अर्के
थियो, उनको आवश्यकता समाजमा र
समुदायमा हुँदा हुँदै पनि उनको आवश्यकता
भगवानलाई पनि थियो । आकस्मिक हृदय
गति रोकिनुको कारणले उनको मृत्यु दिनांक
10 जनवरी 2010 को दिन भुपाल
मध्यप्रदेशमा भयो, संसार नै शुन्यअनि समाज
र समुदायलाई दुहुरो बनाएर । उनको अन्तिम
संस्कार देहरादूनमा आफै पैतृक स्थानबाट
दिनांक 12 जनवरि 2010 को दिन भव्य
सम्मान तथा श्रद्धापूर्वक हरिद्वारमा भयो ।
उनको कमी समाज तथा समुदायमा सदैव
रहनेछ ।

इतिहासको पानाबाट

-कर्नल जीवन कुमार क्षेत्री (सेवानिवृत)

गोर्खाको वीरताको इतिहासको एउटा अमिट अनि अजम्बरी हो । युगाँ देखि यो इतिहास आलै छ, कारण यो इतिहासमा अध्याय निरन्तरता सित थपिन्दै आइ रहेको छ । यसै सन्दर्भमा रचिएको इतिहासको केहि जानकारी, जसले हाम्रो स्वभिमान, संकल्प, अनि सुदृढताको आभास दिने छ, पोखी रहेछु । अवएँयै पडर केहि क्षणको निम्ती गर्वित बन्नै ।

यो प्रथम विश्व युद्धको घटना हो । यो युद्धमा अंग्रजी हुकुमतले, युद्धमा सँधै अघाडि रहने गोर्खा/नेपालीलाई भारी मात्रामा भर्ना शुरू गर्न थाले । यसै हुलमा, देहरादून जस्तो सैनिक रहन सहन सैनिक पदाधिकारीहरू सैनिक परिवारहरूको बाहुल्य रहेको ठाउँउमा, हुर्किएर र अध्यन गरेका ठाकुर चन्दन सिंह अति प्रभावित भएका थिए, शिक्षित, समाज प्रेमी, निर्भिक, अंग्रेजीको साथ अन्य भाषा (हिन्दी, उर्दू) को गहिरो ज्ञान भएको ओतप्रोत ठाकुर चन्दन सिंह दिनांक 03 अगस्त 1914 मा बिकानेरको गंगा रेजिमेन्टमा भर्ती भये, Imperial Service Troop भनिन्यो ।

लङ्डाईको निम्ति जानु भन्दा पहिले केही समयको निम्ति देहरादून बाट तालिम लिए अनि लागे विदेशी भुमीतिर । युद्ध क्षेत्र इरान, ईजिप्ट, जॉर्डन इराक, तुर्की, इटाली, प्रान्स हुँदै, अधि बडै रहे । युद्धमा सलांग भइ काम गरे । तबसम्म उनी किनिटनेन्ट पदमा पढोन्नति भइ सकेका थिए । यस युद्धमा ठाकुर चन्दन सिंह Indian Distinguished service Medal (IDSM) के दुइ पटक सम्मानित भए । यस प्रथम विश्व युद्धमा गोर्खालीहरूले ढूलो वीरताको इतिहास रचेका थिए । यसै विषयमा सम्बन्धित एउटा रोचक घटनाको विवरण उदघृत छ जो ठाकुर चन्दनका जीवन बारे लेखिएको

पुस्तक बाट लिएको छु ।

“.....अरब देशहरू छियोल्दै टर्कीबाट जर्मनी पुगदा जर्मनका छात्रात्रादेखि लिएर बुढाबुढीहरूसम्म वीर गोर्खाली पल्टनलाई हेर्न सडकमा (समुन्द्री जहाज बस्ने ठाउँ) भेला भएका थिए । गोर्खा पल्टनका जवानहरूलाई समुन्द्री जहाजबाट ओराल्न जर्मन युवायुवतीहरूले ढूलो स्वागत गर्दै केहीलाई बोकेका पनि थिए । स्वागत गोर्खा, वीर गोर्खा, बहादुर गोर्खा भन्दै नारा लाउदै वर्लिनको सैनिक मंचमा हामीलाई पुरयाइयो ।

जर्मनीका सेनाका कमान्डर—इन—चिफले हाम्रो स्वागत गर्दै गोर्खाली जातिको परिचय दिन आग्रह गरे ।... सबै साथीहरूले मलाई बोल्न भने त्यसपछि मैले माइक छेउमा गई बोलें—

जर्मन दाजु भाइ तथा दिदी बहिनी र साथीहरू हाम्रो गोर्खा जाति अत्यन्त सहनशील छ, इमान्दार छ, राजभक्त छ, सेवक पनि छ । यो जातिले कहिल्यै अत्याचार गर्दैन र अत्याचार पनि सहन सक्दैन । केही कुरामा लाटो सुधो पनि भैहाल्छ, परन्तु रीसले जागेपछि नराम्रो गरी जगिन्छ । औ जगिएपछि उसको जति हठी उजण्ड प्रचण्ड तथा विकराल जाति यो भूमण्डलमा अर्को छँदै छैन । यो जातिले उचित नेतृत्व पायो भने संसारमा गर्न नसक्ने कुनै काम पनि छैन ।

“हामी गोर्खालीको देश स्वतंत्र नेपाल छ, राजा छन् सन्ताउन्न लाखको जनसंख्या छ, हाम्रो भाषा, सम्यता तथा संस्कृति छ, विश्वको सर्वोच्च शिखर माउन्ट एभरेस्ट हाम्रै देशमा छ । अन्यायका विरुद्धमा लडनु हामी गोर्खालीको धर्म हो । गोर्खाली लाई जे मागे पनि छैन र दिन्न कदापि भन्ने छैनन, परन्तु दुई थोक ज्यान गए पनि दिने छैननै ती दुई थोक हुन—पहिलो स्वाभिमान, दोस्रो आफ्नु स्वतंत्र देश ।”

“झर्रा गोर्खालीको छोरालाई कर्तृ लोभलालचका प्रलोभनले पनि झुक्याउन, अलमल्याउन सक्दैन, र

मित्रहरूमा लागि जीउज्यान दिन गोर्खाली कहिल्यै पछि हट्दैन।”

टोपी, गोर्खालीहरूको विश्व प्रसिद्ध सर्वोच्च शिखर सगरमाथा (माउन्ट एभरेस्ट भनिएको थियो) हो, दौरा हाम्रो पहाड़ खण्ड र तराई (मदेश भनिएको थियो) हाम्रा संस्कृतिको सुरुवाल हो।

“आफ्नु देश र समाजका लागि जीउज्यान दिएर मरिमेट्ने गोर्खाली पुरुष मात्र होइन, गोर्खालीहरू पनि कति शाहसी लडाकु अनि बहादुर छन् त्यो नालापानीको

(देहरादून) लडाइँका इतिहासले भनिरहेको छ.....”

उनको अंग्रेजी भाषा को ज्ञान गहिरो थियो। उनले यो भाषाण अंग्रेजी मा दियेका थिये अनि कनैल रोजले त्यसलाई जर्मनीमा अनुवाद र गर्दै जाए। पुरा भाषा सुनी पछि जर्मनका Chancelor Kaiser William II ले भनेका थिए “..... I do not feel afraid of sending my dear soldiers against any forces in this world. But the moment I hear of Gorkhas Soldiers My heart start trembling.....”

गरेको यस्तै थिये, यस्तै हुनु पर्छ, यस्तै रहनु पर्छ।

मेरो देहरादून यात्रा

-पूर्ण प्रसाद, मिजौराम

15 दिसम्बर 2016 को दिन देहरादून भ्रमणमा छोरा अमित र भाई प्रेम प्रसादसंग जाने मौका प्राप्त भएको थियो। साथमा श्री योगराज छेत्री देहरादून निवासी पनि हुनहुन्थ्यो। 21 दिनको देहरादून बासमा श्री योगराज छेत्रीज्यूले धेरै साथ दिनु भएकोले अर्थोपल्टे भ्रमण धेरै सफल भएको अनुभव गरेको छु। 17 तारिकको दिन गन्तव्य स्थानमा पुगेपछि लगत्तै 18 तारिकबाट हाम्रो घुम्ने कार्यक्रम शुरू हुन्छ।

यस अवधि भित्र देहरादून गोर्खालीहरू धेरै भएका ठाउँहरू, ऋषिकेश, प्रेमनगर, कारबारी, गढी केन्ट, रान्झावाला, छिद्रवाला, चन्द्रमणी आदि ठाउँहरूमा जाने बस्ने र त्यहाँका गोर्खालीहरूसंग भेटघाट गर्ने र दुःखःसुख जान्ने मौका प्राप्त गरें। 1965-66 तिर मिजौराम छोडेर देहरादूनका रैथाने भइसकेका श्री होमनाथ गिरी, श्रीमती देबु छेत्री, श्री नारायण सिंह क्षेत्रीसमेत मिजौरामका हाम्रा चेलीहरू जो देहरादूनमा विवाह गरेका छन्, मिजौ, गोर्खाली दुवैसंग भेटघाट गर्ने अवसर बाहेक 1984-85 तिर यहाँ बोकोन ब्रिगेडमा बसेका गोर्खा राइफल्सका कतिपय दाजु-भाईहरूसंग भेटघाट गर्ने अवसर प्राप्त भयो। यसै मौकामा खलंगाको युद्ध भएको ठाँड नालापानी जाने अवसर बाहेक बलभद्र थापाको शालीग र राजधानीको बिचमा रहेको

गांधी मैदानमा बनाइएको सहीद मेजर दुर्गा मल्लको शालीग पनि हेर्ने मौका पाएकोमा आफूलाई गर्व लागेको छ।

5 जनवरी 2017 का दिन गढी केन्ट स्थित गोर्खाली सुधार सभामा गएर भानुभक्तको शालीग, भानुभक्त पुस्तकालय सिलाई-बुनाई प्रशिक्षण केन्द्र, नृत्य प्रशिक्षण केन्द्रहरू हेर्ने साथै गोर्खाली सुधार सभाका कार्यकारिणीहरू सभापति लेफ. कर्नेल भगवान सिंह छेत्री, उप-सभापति कर्नेल एन.एस.छेत्री, महासचिव श्री पवन कुमार थापा मिजौराम लुंगलेईतिर बस्नुभएका कर्नेल मन बहादुर थापा र अर्ल कतिपय सामाजिक कार्यकर्ताहरूसंग भेटघाट गरी आफ्नो विचारहरूको आदान-प्रदान गर्ने अवसर प्राप्त गरे र गोर्खाली सुधार सभा भवनका कतिपय भागहरू:-पसल, बैंक आदिलाई भाडामा दिएर यसबाट प्राप्त रकमबाट सुधार सभालाई आवश्यक खर्चहरू चलाइने जानकारी अनि पढाइमा अब्बल हुने विद्यार्थीहरूलाई नगद रूपैयाँले सहयोग गर्ने गरिएको जानकारी प्राप्त भयो।

देहरादून भ्रमणको क्रममा प्राप्त गरेका अन्य जानकारी र उपलब्धीहरूमा उत्तराखण्डका गोर्खालीहरूलाई स्थानीय सरकार द्वारा दिइएका विभिन्न सुविधाहरू मध्ये ओ.बी.सी राजपत्र अधिसूचनाको प्रतिलिपि पनि प्राप्त गर्ने मौका पाइको।

“ फेरी भेटौला ”

(लघु कथा)

सी०के०राई, क्लेमेन्ट टाउन, देहरादून

मिरमिरे सॉँझाको बेला । लॉनमा एकलै बसेर चिया खादैं थियें । श्रीमती केहि दिनकोलागि माझत गयेकी थिइन । त्यती बेलानै मोबाइलको रिंगटोनले कल आउने संकेत दियो । श्रीमतीको होला भनी मोबाइल उठायेर हेरें । नविनेको नम्बर थियो कस्को कल होला ? को हुनु सकछ ? कि रङ्ग नम्बर हो कि सोच्दै फोन आन गरेर “होलो” भने । उताबाट एउटी नारी बोल्यो, शोर चिन्न सकिन । एकदम मधुरो आवाज । मैले कुरा बुजिन र “रङ्ग नम्बर” भने ।

उताबाट त्यस्तै क्षीण आवाज आयो, “रङ्ग नम्बर होइन, सही हो । ठूले तिमीले मलाई चिन्न सकेनौ ? म ठूली बोलेकी ।”

मलाई ठूले भन्दै संबोधन गर्ने ठूली ? एककासि यो संबोधनले मलाई अतितको समझनामा डुब्ल बाध्य गरायो । आज भन्दा करीब—करीब 40 वर्ष अधिको घटना चलचित्र जस्तै मेरो मानस पटलमा विचरण भयो ।

मेरो र ठूलीको मंगनी दुवै पक्षका अभिभावक र आफन्तको सहमतिले धूम—धामसंग भयेको थियो, झन्डै सानो—तिनो विवाह जस्तै । रिंग सेरीमनिको बेला पहिला पटक ठूलीलाई देखें, राम्रोसंग निहारें । कालो लामो—लामो कपाल, गोरो रक्तामे लजालु अनुहार, आँखा साहै ठूलो—ठूलो नभए पनि कालो नशालु, रगत चुहला जस्तो औंठ, दाहिने पटी गालामा कालो कोठी, केशको एक—दुई लट्टा निधार र गालामा सुशोभित भयेको, मुसुककै हाँसीले गर्दा दारिमको दाना जस्तै सानु—सानु सेतो दाँत, बारुले कम्मर, ढाकाको चौबन्दी चोलो र गुन्यूमा स्वर्गकी परी जस्तै देखीयेकी । एक छिन त मोहनी लागे जस्तै हेरेको हेरै भए छू । “लौ अब एक—अर्कालाई औँठी लगाई देऊ” भन्दा पो झसंगै भएँ । औँठी लगाई दिंदा सिमलको भुवा जस्तै कोमलो हातको स्पर्शले मुटुलाई तरंगित गर्यो ।

मंगनीको रिवाज पूरा भयेपछि छ मैना पछि विवाह को मिति पनि पक्का भयो । घर फर्किन्दा के अमूल्य वस्तु

गुमायेको जस्तो लाग्यो मलाई । केहि दिन पछि विदा समाप्त भयेर पल्टन फर्किनु अधि ठुली संग भेंट हुँदा ठूली डांको छोडी—छोडी रुएकी हिज—अस्ति जस्तो लाग्यो ।

यसरी नै समय आफनो गतिले अधि सर्दै गयो । हाम्रो चिट्ठीको आदान—प्रदान कस्तीमा भन्दा पनि हप्तै पछि हुने गर्दथियो । बिहेका समय छेउ—छाँउमा आउने बेला तीर कुन्नी किन हो ठुलीको तर्फबाट पत्र आउन बन्द भयो, तर मैले चाँही त्यसो गरिन, नियमित रूपले चिट्ठी पठाई रहने थिये । हेर्दा—हेर्दै विवाहको मितिपनि आई पुग्नले म पल्टनबाट दुई महिनाको विदा लियेर घर आये, बिहे गर्ने उदेश्यले । घर आई पुग्दा थाह भयो एक साता अगाडी मेरी ठूली कुनै केटासंग भागेर गइ छिन । अब म उसको ठुले र ऊ मेरी ठूली रहेन । उस्ले किन यस्तो पाइला चालेकी ? मैले केही बुझ्न सकिन । बुझ्ने प्रयास गरेर पनि के फायदा ? अब ऊ पराया भै सकेकी थिई । दैजराली डाँडामा घाम—जूनलाई साक्षी राखी फूल पाती चढाये र जीवन भरी कहिले न छुटिने बाचा र कसम सबै व्यर्थ भयो । यतीमा पुनः उताबाट अयेको आवाजले मलाई अतितबाट वर्तमानमा ल्यायो ।

त्यस्तै मधुरो आवाज, “के मलाई चिन्नु भयेना ? कि के सोच्नु भएको ? आज यस्ले फोन गर्यो भनी । प्रत्युत्तरमा मैले भन, मैले चिने, एक छिन त विश्वास पनि भयेन । भन आज किन यस्त्री फोन गरि निको भै सकेको पुरानो घाउलाई बल्द्याउने प्रयास गरेकी ? “ठुले, तिम्रो घाउ निको भयो होला तर मेरो घाउ अझै आलो छ । एउटा लामो सास फेर्ने आवाज आयो । मैले प्रश्न गरे, तिमीले के भन्न खोजे की ? मैले केही भन्न सकिन । उताबाट अङ्गिर्दै गरेको आवाज आयो । म तिमीलाई सबै कुरा भन्छु । तिमी अहिले म कहाँ आउ । म वेलमेड अस्पतालको रूम नं ७ मा छू । कृपा गरि अहिले चाडै आई पुग्नु । मेरोमा धैरे समय छैन । गंभीर, क्षीण आवाजले मेरो जिज्ञासा बढायो मैले “हुन्छ म आउँछू” भनी फोन गरि दियेर

हतार—हतार गेरेजबाट कार निकालेर घरबाट निस्के। वेलमेड अस्पतालको रुम नं ७ मा पुर्ँे। एउटी महिला ओच्यानमा ढल्की रहेकी थिई। लगभग मरणासन्न आवस्थामा, एउटी नर्स छिउमा बसीरहेकी थिई। मैले महिलालाई चिन्न सकिन कपाल फुलेर हुँडै जस्तै सेतो, आँखा भसिएको, गाला—घसियेकोले गर्दा होला, हड्डीको उभार स्पष्ट रुपले देखा परेकोले म गलत ठाँउमा आयेछु भनि फर्किन मात्रै लागेको थिएँ, महिलाको आवाजले रोक्न बाध्य गरायो। “तुले आइपुग्यौ, बस। उस्ले नर्सलाई बाहिरा जाने इशारा गर्यो। नर्स गयेपछि स्टुलमा बसे। उसले भनि, “मलाई चिन्न भएँन? म ठूली हूँ। मैले नै तिमी—लाइ फोन गरेर यहाँ बोलाएँकी हूँ। मैले पहिला त तिमीलाई चिन्न सकेको थिइन तर तिमीले आफ्नो परिचय दिंदा मात्रै चिनें। उसको दयनिय अवस्था देखेर मानवताको नाताले दुःख लाग्यो। मैले सोधे, “ तिमीलाई के भयो, के बिमारी छ, यस्तो दशा कसरी भयो,?

उसले बल गरीकन भनी, “मलाई क्यान्सर भयेको छ। यो मेरो पापको फल हो, अनि पापको प्रायश्चित गर्नकालागि नै तिमीलाइ यहाँ आउने विन्ती गरेकी मैले। उप्रति मेरो मुटुमा सहानुभुति पलायो, मैले ठूली भन्दै संबोधन गरी सोधे, “कस्तो पाप, के प्रायश्चित गर्न मलाइ यहाँ डाकेको? मेरो फोन नम्बर कसरी फेला पार्यो? जब कि यत्रो साल देखि हात्रो केही सम्पर्क थिएँन न बोलचाल नै थियो।”

“मलाई ठूली भन्दै संबोधन गरयौ, मेरो मन हलुंगो भयो। तिम्रो मोबाइल नम्बर मैले किरात राई संस्थाले प्रकाशित गरेको किरातेश्वर पत्रिकामा देखे। कति पल्ट फोन गर्लँ कि जस्तो लाग्यो तर आँट आएन। तिमीले मलाई ठूली भन्दामा मलाइ लाग्यो कि मेरो प्रति तिम्रो मनमा केही धृणा या प्रतिशोधको भावना रहेन छ, तर हुनु स्कछ यो मेरो सोचाइ एउटा भूल पनि होला? “मुसुक हाँस्ने प्रयास गर्दै मलाई प्रश्न गरी।

“ठूली तिमी बेसी नबोल, तिमीलाई आरामको आवश्यकता छ, मेरो कुरा बीचमा काटेर भनी, “तुले अब

मेरो लामो आराम गर्नेकालागि यात्रा शुरू भै सकेको छ। यो यात्रा टुङ्गिन भन्दा अधि प्रायश्चित स्वरूप तिमीलाई केही भन्न चाहन्छु ल।”

मैले मौन स्वीकृति दियें। शायद उसले पानी खानकालागि होला टेबलमा राखेको गिलास तीर हात बढायो। मैले पानी मुखमा लगेर खुवायें। आधा गिलास जस्तो पानी खाए पछि भन्न लागी, “तिम्रो र मेरो मंगनी भये पछि तिमी जस्तो जीवन साथी पाउँदा मलाई असाध्यै खुशी लाग्यो। दुनियामा म जस्तो भाग्यशाली कोही छैन जस्तो लाग्यो। एकै नजरमा तिम्रो रंग—रूप, आचरण र मृदुभाषाले मलाई मोहनी लगाये जस्तो भयो। आमा, बाबु त खुबै खुशी हुँदै भन्नु भयो, तेरो भाग्य कती राम्रो छोरी, ठूलो राम्रो संस्कारी घर—परिवारमा बिहे हुने भयो।

एक छिन विराम पश्चात पुनः भन्न लागि तर, जूनमा दाग लागेको जस्तै मेरो जीवनमा पनि कहिले न मेटिने दाग लाग्यो।

मैले प्रश्नवाचक भावले हेरें।

उसले आँखा चिम्लिन्दै भन्न थाली, ठुले, गाउँको एउटा केटाले मलाई बिहेको प्रस्ताव राख्ने गर्द थियो, तर मलाई चाँही त्यो केटा पटकै मन न पर्ने। बानी व्यवहार न भयेको। दिन भरी रक्सी खाने जुवा—ताश मात्रै खेली बस्ने। आमा बाबुको एकलो छोरा। घर परिवारमा, रूपियाँ—पैसाको खाँचो थिएँन, शायद त्यसैले गर्दा होला बिग्रेको पनि। तिमी संग मेरो मँगनीको समाचारले त्यो आदत भयेर होला प्रतिशोधको भावनाले मेरो भविष्य बिगार्न एक दिन त्यसले मेरो इज्जत लुट्यो। म कलंकित भए। तै पनि मैले यो घटनाको बखान कसैलाई गरिन। एउटा न राम्रो सपना जस्तै सम्झेर विर्सन कोशिश गरें। यसरी समय बित्दै गयो, मलाई आभास भयो म गर्भवती भएँछु। मेरो मिठो कल्पनामा तुषारापात भयो। तिमीलाई सम्झें तर वास्तविक बताउन आँट भएन। जति—जति हात्रो बिहेको समय नजिक आँउदै गयो, मेरो मनको ज्वार भाटारूपी व्याथा बढ़दै गयो। संझिन्दा नै मुटुको ढुकढुकीको गति बढ़दै जान्थ्यो। हार्टफेल होला जस्तै

हुने। आत्माहत्या गर्ने मन सम्म भयो, तर मेरो कोखमा हुर्किन्दै गरेको नानीको सम्भावनाले त्यसो गर्न पनि सकिन। तिम्रो जस्तो सरल हृदय र स्वाभाव भएको संग म जस्तो कलंकिनीको बिहे हुन मेरो अन्तर्आत्माले स्थिकार गरेन। अन्तमा आफ्नो मुटुलाई दहिलो गरेर लोकलाजको डरलाई तिलांजलि दिएर त्यो केटासंग पोइल गएँ। “ठूलीले लामो साँस फेर्दै आँखा उघारी भन्न लागी, ‘ठुले आज यसरी मेरो अतितको वास्तविक जीवन कथा सुनाउन पाउँदा मेरो मन हलुङ्गो भएको छ। तर मैले तिमीलाई कहिले बिर्सन सकिन। ठुले, मलाई माफ गरिदेउ।’” ठुलीको आँखबाट आँशु बगी रहेको देखेँ। मैले खल्तीबाट रुमाल निकालेर आँशु पुछि दियेँ। उस्ले अगाडी भन्न थालि, “दिन—महिना बित्दै गयो। उचित समयमा म छोराकी आमा भएँ।”

जिज्ञासापुर्वक मैले सोधेँ, “तिम्रो लोगने?, “मेरो लोगने अब यस दुनियाँमा छैन। रक्सीले गर्दा जवानीमा नै प्राण गुमाउन पर्यो। मेरो छोराको बिहे भयो, नाती पनि छ। तिमीलाई फोन गर्न भन्दा अलिक पहिला छोरा—बुहारी यहाँबाट घर गएँ। बुहारी र नातीलाई घर पुराएर छोरा राति मसित बस्नु आँउछ।” “एक छिन बिसायेर लामो साँस फेर्दै भन्न लागी, “ठुले, अब मेरो यात्रा पूरा हुन जाँदैछ म....मैले बीचमा कुरा काटेर भनें, “ठुली तिम्रो व्याथा बुझेँ, तिम्रो मजबुरी सम्झिएँ, तिमी पापी होइनौ, त्यागी हौ। तिम्रो आफ्नो खुशी र रहरको दमन गरि मेरो खुशीकोलागि यति ठूलो त्याग गर्यौ।” भन्दै उसको शिर आफ्नो काखमा राखेर केश सुम्सुम्याउन थालेँ।

उनले लडबडाउदै गरेको आवाजमा भनि, “ठुले, म यस जूनिमा तिम्रो जीवन साथी हुन सकिन तर अर्को जूनिमा तिमी मेरो पति र म तिम्रो पत्नि हुन पाँउ। यो मेरो ठूलो रहर छ।”

उसको साँस अडकिन्दै गयो। अघि जरतै उसले आफ्नो हात गिलास तिर बढायो। मैले गिलास लिएर आफ्नो हातले पानी खुवाएँ। एक घूंट मात्रै खाएकी थिई,

उसको शिर एकतिर ढलिक्यो।

ठू.....ली, भन्दै अस्पताल थर्किन्जेल करायेँ। मेरो अवाज सुनेर डाक्टर, नर्सहरू दगुर्दै आए। डाक्टरले जांच गर्यो, नारी छास्यो, आँखा निरीक्षण गर्यो, टाउको दाँया—बाँया हल्लाउँदै मेरी ठुलीले ओढेको च्यादरले टाउको सम्म ढाकि दियो र मलाई संबोधन गर्दै “आई एम सोरी” भन्यो।

म किंकर्तव्यविमुढ भई ठूलीको निर्जीव शरीरलाई निहारी रहे। एक क्षण पछि बहिर निस्कें, अँध्यारो भै सकेको रहे छ। आकाश तिर हेरें। ठूलीको लगभग 40 वर्ष अधिको मुसुककै हाँसी रहेको सेतो साडी—ब्लाऊज र लामो कालो फिजिंयेको केश भएको आकृतिले बाय—बाय गर्दै रहेको देखेँ। शायद फेरि भेटौला भनेकी होली। मेरो आँखा आँशुले भरियो। प्रत्युत्तरमा मैले पनि हात हल्लायें। हेर्दा—हेर्दै त्यो आकृति आकाशमा कता हो कता बिलायेर गयो।

कतै टाढाबाट गीतको आवाज आउँदै थियो।

चरीले त छाडेर गई गयो,
सपना चाँही डालीमा नै रह्यो।
नाता छुटी पराई भइ गयो,
एउटा नाता मनमा नै रह्यो।

डाँडा काटेर गयो
सपना चाँही डालीमा नै रह्यो
जती बिसु भने पनि याद उसकै हुन्छ,
आँखाँ भरि हाँसे पनि भित्र मन रुन्छ।
घाउ लाग्यो मनमा मुटु कुटु कुटु खाने
नरोयेर जाने हजुर न हाँसेर जाने
आफ्नो आँगन बिरानो भइ गयो
सपना चाँही डालीमा नै रह्यो
नाता छुट्यो पराई भइ गयो
नाता मन आँसुमै रही रह्यो

12 मार्च 2022 अंतरंग सभा, गोखर्ली सुधार सभा

1. गत महीनाको अन्तरंग सभा गोखर्ली सुधार सभाको जनरल मानेकशॉ सभागारमा दिनाक 12 मार्च 2022 विहान 11 बजे माननीय अध्यक्ष श्री पदम सिंह थापा ज्यूको अध्यक्षतामा आयोजित भयो । अंतरंग सभाको विवरण यस प्रकारले छः—

क) स्वागत सम्बोधन — महामंत्री श्री गोपाल क्षेत्री ज्यूले सभामा उपस्थित शाखाध्यक्ष, केन्द्रिय कार्यकारिणी, पूर्व अध्यक्ष आमंत्रित सदस्यगण तथा विभिन्न संस्थाका पदाधिकारीहरूको स्वागत गर्नु भयो साथै उपस्थिती निम्ति आभार व्यक्त गर्नु भयो ।

ख) दिवंगतहरू प्रति श्रद्धांजली — विगत माहमा दिवंगत हुनु भयेका सदस्यहरूको आत्मा शान्ति तथा परिवारले पीडा सहने शक्ति-प्राप्त गरोस, सबै महानुभावहरूले दुई मिनटको शान्ति प्रार्थना गर्नु भयो । दिवंगतहरूको सूची :—

(i)	श्री धन बहादुर पुन	चन्द्रबनी	14 / 02 / 2022
(ii)	श्रीमती सीमा गुरुंग	सेवली	04 / 02 / 2022
(iii)	श्री एन.एस. प्रधान	गढी	17 / 01 / 2022
(iv)	श्रीमती इन्द्रा देवी बुढाथोकी	तेलपूरा	04 / 02 / 2022
(v)	श्री राजू थापा	त्यूनी	31 / 12 / 2021

ग) आमंत्रित अतिथिको सम्बोधन :—

i) श्री तरुण सिंह, प्रबन्धक कैनारा बैंक — पूर्व सैनिकको रोजगार, भविष्य बीमा तथा बचत बारे हामीहरूको साथ धेरै सम्भावना छ, हजूरले सबैलाई प्रेरित गर्नु होस साथै असैनिक परिवारलाई पनी हामी रोजगारमा यथा सम्भव सहयोग गर्ने छौ ।

ii) सुश्री संगीता पुन, एग्जीक्यूटिव, स्टार्टअप उत्तराखण्ड-हाम्रो संस्थाले प्राय सबै बेरोजगार तथा व्यवसाय प्रारम्भ गर्ने व्यक्तिहरूलाई धेरै सहयोग गरेका छ । हामी सित जोडिनुहोस राज्य तथा भारत सरकारका स्वरोजगार योजनाहरूमा हामीले सिंगल विन्डो प्रणाली अनुसार सबैलाई एकै ठाँउमा व्यवस्थित रूपले सहयोग गर्दछौ ।

iii) श्री दीपक कुमार बोहरा, अध्यक्ष बलभद्र खलंगा विकास समिति-गोखर्ली सुधार सभाको सहयोगले हाम्रो संस्था वर्तमान सम्म सफल रूपले कार्य गरी रहेको छ । भविष्यमा पनि यसै प्रकारले हामीहरूलाई सभाले सहयोग गर्दै रहनु होला । हामी यस वर्ष खलंगा मेलाको आयोजन गर्ने छौ । सवैले धेरै सहभागिता गरी दिनु होला । समय-समयमा बैठकको आयोजनमा हुने छ हजूर सबै आमंत्रित हुनु हुन्छ ।

2. अंतरंग सभाका ऐजेण्डाहरू :—

- i) चल-अचल समतिको ऑडिट निम्ति समिति-गठन
- ii) स्थापना दिवस 2022 कार्यसूची तथा उत्तरदायित्व चर्चा
- iii) शाखाहरूको वार्षिक अधिवेशनको जानकारी तथा निर्देश
- iv) 2021 तथा 2022 मा भयेको जनगणना जानकारी साझा

v) बहु प्रतिभावान सदस्यको चिन्हीकरण तथा स्थापना दिवसमा सम्मान गर्न बारे छलफल ।

3. अंतरंग सभाको सम्पुष्टि – महामंत्रीज्यूले विगत माहको अंतरंग सभामा भयेका बून्दाहरू तथा अन्य विवरण सभा समक्ष प्रस्तुत भयो, सभाले सम्पुष्टि दियो ।

4. आय-व्ययको सम्पुष्टि – माननीय कोषाध्यक्ष श्री प्रदीप क्षेत्रीज्यूले फरवरी 2022 महीनाको आय-व्ययको ब्योरा अंतरंग सभा समक्ष प्रस्तुत गर्नु भयो । शंकाहरूको सफल उत्तर दिये पछी सभाले आय-व्ययको सम्पुष्टि दियो ।

5. सभाद्वारा पत्राचार –

i) महानिदेशक प्रसार भारती(आकाशवाणी) दिल्लीलाई गोर्खा स्वतंत्रता सेनानीहरूको जीवन परिचय तथा उपलब्धिहरू आकाशवाणी देखि आजादीको अमृत महोत्सव श्रंखलामा प्रसारण गर्न निम्ति निवेदन पत्र दियेका छौं ।

ii) श्रीमती कृष्णा थापाज्यूलाई पूर्ण किराया तथा बिजली प्रभार न दियेको कारण बैंक ड्रापट वापस गरेका छौं तथा भवन तुरन्त खाली गर्नु निर्देश दियेका छौं ।

iii) माननीय राजू बिष्ट दार्जिलिङ सासंदलाई स्थापना उपस्थिती निम्ति निमंत्रण दियेका छौं ।

iv) वित्त सचिव, उत्तराखण्ड सचिवालयलाई भवन जीर्णोद्धार निम्ति शीघ्र कार्यान्वयन गर्नु बारे पत्र दियेका छौं ।

v) श्री कृष्णा सेनीज्यूले पुस्तकहरू उपहार दियेको उपलक्षमा वहाँलाई आभार पठायेका छौं ।

vi) विशेष छात्रवृत्ति तथा शिक्षा व्यय पूर्ति बारे लन्दनमा श्री लक्ष्य गुरुङ तथा श्री आना कालिंगरिजज्यूलाई शंका समाधान पछि छात्रवृत्ति शीघ्र आवंटन निवेदन गरेका छौं ।

vii) सभाका पदाधिकारी श्रीमती प्रभा शाह ज्यूलाई सक्रिय राजनितीमा भाग लिएको कारण बताउने नोटिस दियेका छौं ।

viii) सब ऐरिया मुख्यालयमा पिथोरागढ़का पूर्व सैनिकको भवन निर्माण निम्ति अनुमति दिनु बारे निवेदन दियेका छौं । साथै पिथोरागढ़मा गोर्खा समुदायको संगठनमा असहयोग गर्ने सदस्य तथा पदाधिकारीहरूलाई आपसमा सोर्हादपूर्ण परिवेश राख्ने सुझाव दियेका छौं ।

6. अन्य सूचनाहरू:-

i) सभाको सम्पत्तिहरूको वार्षिक जाँच गर्नुको निम्ति समिति गठन गरेका छौं ।

ii) गढ़ी शाखाले केन्द्रका पदाधिकारीहरूले मिडियामा गयेर किन राजनेतिक दलको समर्थन माँगेको हो जबाब माँगेको छ । सभा परिसरमा किरायेदार न राख्ने तथा वहाँहरूलाई शीघ्र घर खाली गर्ने निर्देश गर्नु बारे सोधेका छ ।

iii) सभामा किराया न दिने किरायेदारहरूलाई नोटिस दिये पछी सबै किरायेदारले किराया जमा गर्ने आश्वासन दियेका छन् ।

iv) राज्यमा नवीन सरकार गठन उपरान्त हामी सरकार सित भेट-वार्ता गर्ने छौं ।

7. महामंत्रीको निवेदन –

- i) स्थापना दिवसमा सम्मान गर्ने उत्कृष्ट व्यक्तिहरूको नाम शाखाध्यक्षले शीघ्र दिनु होस ।
- ii) सभामा भवन निर्माण निरिक्षण समितिले प्रत्येक निर्माण कार्यको सदै निरिक्षण गर्दै रहनु होस तथा त्रृटि सुधारलाई तुरन्त निर्देश पनि गर्नु होस ।
- iii) स्थापना दिवसको उपलक्षमा सदस्यहरूले स्मारिका निम्नी लेख-कविता पठाउनु होस विशेष गरी विधार्थीहरूले लेखन कार्य गर्दै रहनु पर्छ ।
- iv) आगामी अगस्तमा हुने सभाका पदाधिकारीहरूको चुनाव बारे शाखाको बैठकमा सूचित गर्दै रहनु होस ।
- v) राज्य चुनाव समय सम्पन्न भयेको छ, अब पारस्परिक सम्बन्धमा सौहर्द राख्नु होला ।

8. उपस्थित, महानुभावहरूको सुझाव –

क) श्री गंगा बहादुर गुरुङ, श्यामपुर शाखाध्यक्ष – उत्तराखण्डमा गोर्खाहरू संगठित भयेको देखिन्छ तर भावनात्मक समबंध पनि हामीले आपसमा राख्नु पर्छ । दुखः तथा पीडाको समयमा हामीले परस्पर सहयोग गरेनौ भने अन्य समुदायले हीन भावना तथा अनादरले हामीलाई हेठ । राजनीति तथा अन्य क्षेत्रमा हामीले अन्यलाई धेरै स्वागत, सत्कार तथा शुभकामना गर्दै छौं, तर हामीले त्यो प्रतिफल पायेका छैनौ । यस व्यवहार प्रति हामी सजग तथा गम्भीर बनौ । ECHS सुविधा न पायेका सबै नेपाली पूर्व सैनिकले सेनाको स्वास्थ सुविधा वर्तमानमा लिनु सक्ने छन् ।

ख) श्री शमशेर थापा, शाखाध्यक्ष जैन्तनवाला – मेजर. धन सिंह थापा पी.वी.सी. स्मृति द्वार कार्य वर्तमानमा रोकेको छ, शीघ्र पुनः आरम्भ गर्नु पर्छ । गोर्खाहरूको कल्याण निम्ति सरकारी आदेशको राज्य सरकारद्वारा अध्यादेश पनि हुनु पर्छ, हामीले सरकारमा सामजिक गर्दै रहनु पर्छ ।

ग) श्री पदम शाही, शाखाध्यक्ष चन्दबनी – स्थापना दिवसमा शाखाध्यक्षहरूको मनोबल बढाउनुको निम्ति सभाले प्रोत्साहन सम्मान दिनु पर्छ । सभामा पदाधिकारीहरूको चुनाव हुन्दै छ, सबै सदस्यहरूले वोट दिनु व्यवहारिक छैन । नियमावलीमा यदि नियम छ त सिमित प्रतिनिधि प्रणालीद्वारा चयन गरी दिये सहज हुने छ । केन्द्रमा सभाका स्टाफले राम्रो कार्य गरी रहेका छन वहाँहरूको वेतनमा आंशिक वृद्धि बारे सोची दिनु होला । सभाका पदाधिकारीले आफ्नो वक्तव्यमा राजनैतिक चुनावमा कुनै विशेष दललाई सबैले सहयोग तथा समर्थन गर्नु पर्छ जस्तो आवाहन गर्दा दुखः लागेको छ ।

घ) श्री ललित थापा शाखाध्यक्ष मोहब्बेगाला – मलाई स्वयं राजनेतिक दल देखी विधायक प्रत्याशी आवंटन प्राप्त भयो, सदस्यहरूले धेरै सहयोग एवं समर्थन दियेका थिए, वहाँ सबैलाई मेरो आभार छ ।

ड.) के.डी.एस. भण्डारी, शाखाध्यक्ष क्लेमेन्टाउन – सभाको आगामी चुनाव हुन्दै छ, यो सभा लोक कल्याण निम्ति बनेको समाजिक संस्था हो, चुनाव गर्ने संस्था होइन तथापि नियमावली मा छ हामी विचार गरी समाज हितमा लाग्नेलाई पदाधिकारी निम्नी हामी स्वयंले समर्थन तथा निर्विरोध चयन गरौ सभाको आर्थिक बचत पनी हुने छ ।

च) श्री विजय भट्टराई, शाखा प्रतिनिधि कोलागढ़ – राजनितीमा अन्यलाई आज सम्म हामीले समर्थन गर्दै आई रहेका छौं । अब हामी सबैले सक्रिय व्यक्तिलाई प्रत्याशी बनाउ तथा पूर्णरूपमा सबैले समर्थन गरौ । समुदायमा हामी सबैले आपसमा परस्पर सम्मान गर्नु पर्छ ।

छ) श्री जितेन्द्र खत्री, पूर्व उपाध्यक्ष— सभालाई सुचारू रूपले चलाउनु निम्ति नियमावली बनायेको छ, हामी सबैले यस्को अनुसरण गर्नु पर्छ । सभाको स्थापना भयेको आगामी वर्षमा हामी सय वषको आयोजन बारे तैयारी गर्नु पर्ने छ । सभाका पूर्व पदाधिकारीहरूले अथक परिश्रम गरेर सभा उद्देश्यमा धेरै उपलब्धि प्राप्त गरेका छन, हामीले वहाँहरूलाई स्मरण गर्दै रहनु पर्छ, पत्रिका, स्मारिका तथा अन्य पुस्तकमा वहाँको जीवनी लेख लेखने गर्ने । समय—समयका बैठकमा हामीले अनुभव अनुसार त्रृटि सुधार बारे विचार विमर्श पनि गर्नु पर्छ । सभा कोषको खर्चाहरू पनि मितव्ययताले उपयोग गराए ।

ज) कै० आर.एस.थापा, सहयोजित सदस्य — सभामा सबै कार्य नियमावली अनुरूप भई रहेको छ, शाखाध्यक्षहरूले सदस्य बृद्धि गर्नु होस शाखामा सदस्यता अर्जित धनले हामी शाखामा आर्थिक सहयोग पनि दिनु सकद छौं । के. वाई.बी. थापाज्यूले संस्कृति तथा कलामा उत्कृष्ट कार्य गर्नु भयेको छ । वहाँलाई 4 / 5 जी आरका कमान अधिकारीले पुरुस्कृत गर्नु भयेको छ । कमान अधिकारीज्यूले सभालाई छात्रवृत्ति साथै अनुदान दिने घोषणा पनि गर्नु भयेको छ ।

झ) श्री विष्णु प्रसाद ढकाल, सहयोजित सदस्य — सभामा विचार विमर्श हुने सामग्रीहरू हामीले मात्र आफ्नो समाज भित्र राख्ने हो अन्य समुदायले हामीहरूलाई कुनै सहयोग गर्ने छैन । सरकारमा कुनै विषयलाई उठाउनु छ भने हामी पहिला सबै एकमत भयेर संगठित देखाउनु पर्छ । सरकारले हाम्रो सुझाव अवश्य स्वीकार गर्दछ ।

9. माननीय अध्यक्ष ज्यूको सम्बोधन — अध्यक्ष ज्यूले अन्तरंग सभामा उपस्थित महानुभावहरूलाई स्वागतको साथै होली पर्वको शुभकामना दिनु भयो, आजको अंतरंग सभामा सबै बुन्दाहरूको छलफल गर्दै उचित निर्णयहरू बारे सराहना गर्नु भयो तथा निम्न बूँदाहरूको विचार तथा निष्कर्ष दिनु भयो :—

क) विधान सभा चुनाउको सफल आयोजनमा हाम्रो समुदायले धेरै सहयोग गरेको थियो जसले चुनाव शान्ति पूर्ण सम्पन्न भयो, गोर्खा समुदायले राजनितीमा पनि धेरै सहभागिता गरी रहेका छन, वहाँले निरन्तर प्रयास गरेर तथा संगठित भयेर कार्यगरे हामी सबैले पनि ध्येय प्राप्त गर्ने तथा सफलता पाउने छन । नयाँ सरकारलाई हामीले शुभकामना दिने तथा सांमजस्यता राखी रहने छौं ।

ख) सभाको सामग्री तथा सम्पदाहरू जाँच निम्ती नयाँ समिति गठन भयेको छ वहाँले सबै सूची अनुसार प्रत्यक्ष रूपले सही जाँच गर्नु होला ।

ग) स्थापना दिवस हामी सबै पदाधिकारी तथा सदस्यहरूको सहयोगले सफल बनाउने हो, समाजमा उत्कृष्ट कार्य गर्ने तथा प्रतिभाशाली विद्यार्थीलाई हामी सम्मान गर्ने छौं ।

घ) शाखाहरूले कोरोनाकाल पछी वार्षिक अधिवेशन कार्य शुरू गर्नु होस । 2021 मा भयेको जनगणना तथा बाकी बचेको 2022 मा पूर्ण हुने छ सबै जानकारी विवरण बारे हजूर सबै जागरूक भयेर जनगणना कार्यमा सहयोग गर्नु होस ।

ड.) सभाले पूर्वमा पनि ओएनजीसीमा हुने 'विरासत' सामाजिक आयोजनमा सहभागीता गरेको छ । यस वर्ष हामीले लोक कला तथा खुकरी नृत्य प्रस्तुत गर्ने हो, सभाले यस आयोजन समितिलाई पत्र व्यवहार गरेका छौं ।

च) पूर्व सैनिकका नानीहरूलाई यस वर्ष AIGEWA ले स्वयं कार्यालयमा छात्रवृत्ति विवरण समारोह गरी रहेको छ । अन्य पूर्व सैनिकका बच्चाहरूले पनी छात्रवृत्ति बारे जाननु पर्छ ।

छ) सैनिक समाचार पत्रिका प्रकाशन पुन : प्रारम्भ भयेको छ, 100/-रूपिया वार्षिक शुल्क डिमाण्ड ड्राफ्ट बनायेर पठाउनु होस, घरको पतामा पत्रिका पाउन सक्नु हुन्छ ।

ज) रोजगार तथा भविष्य निवेश बारे कनारा बैंकले सभालाई पूर्ण सहयोग गर्ने आश्वस्त गरेको छ । पूर्व सैनिक तथा परिवारले यो सुविधा लिनुहोस । यसै प्रकारले उत्तराखण्डमा स्वरोजगार निस्ति स्टार्टअप वर्कशाप चली रहेको छ । श्रीमती संगीता पुनः मो.789517659 सित जानकारी लिनु होस, वहाँले पूर्ण सहयोग गर्नु हुने छ ।

झ) सभा तथा शाखामा जुलाई – अगस्त महिनामा चुनाव हुने छ । पहिला शाखाको चुनाउ भये पछी केन्द्र पदाधिकारीहरूको चुनाउ नियमावली अनुसार चुनाउ समितिको निर्देशनमा हुने छ । कोविड-19 ले गर्दा पछिलो वर्षमा चुनाउ भयेको छैन अब चुनाउ समितिले कार्य प्रारम्भ गरेको छ । शाखाध्यक्षहरूले शाखामा चुनाउ बारे प्रसारण गरी दिनु होस । मई महिनामा हामी दैनिक समाचार पत्रमा चुनाव बारे सुचना छाजे छौं ।

ज) सुधार सभाको आउने वर्षमा 100 वर्ष शताब्दी समारोह बारे तैयारी गर्ने छ, अईले समय धेरै छ, यस बारे पछी विचार गर्ने छौं । वर्तमान वर्षमा हामीले हाम्रो दँशैंको कार्यक्रम भव्यरूपले गर्ने छौं । गरीब तथा अशक्त नेत्रहिन व्यक्ति श्री ओम प्रकाश थापा ठाकुरपूर लाई 1000/- महिना सहयोग दिने सभाले पास गर्यो ।

अंतमा अध्यक्षज्यूले अन्तरंग सभामा सौहार्दपूर्ण विचार विमर्श गर्नु तथा शांतिपूर्ण सहयोग गर्नु निस्ती उपस्थित महानुभावहरूको आभार व्यक्त गर्नु भयो तथा अन्तरंग सभा समापनको घोषणा गर्नु भयो ।

कता हरायो मातृ भाषा

खोजी—खोजी हिडेंको छु
कता हरायो मातृ भाषा
तिमी बिना आमा
केही छैन हाम्रो आशा
तोते बोलीमा मैले
बाबा आमा भन्न सिखेको थियें,
मातृ भाषा हाम्रो भनि
नेपाली भाषानै चिनेको थिये
खोजी—खोजी हिडेंको छु
कता हरायो मातृ भाषा
बिस्तारै—बिस्तारै हराऊँ दै छ
हाम्रो मायालु भाषा

सोझो , सरल, मिठो हाम्रो
नेपाली मातृ भाषा
खोजी—खोजी हिडेंको छु
कता हरायो मातृ भाषा
सबै मिलि सबै जागी
जोगाऊँ आफ्नो भाषा लाई
नानी बाबू लाई घरैबाट
सिखाऊ हाम्रो मातृभाषा लाई
— पूजा सुब्बा ‘गोर्खाली’
उपाध्यक्ष
गोर्खाली सुधार सभा

अतित बगिरहेछ

छिल्का भित्र फल झौ
मेरो मन भित्र पीड़ा छ
जसरी मेरो बेचैन आत्मा
वस्त्र बदलेसरि बदल्न म सविदन

उ जसलाई हेरिरहेछ
म भने उसैको तस्विर भित्र यात्रा गरिरहेछु

उनले भने, आउ, तिमी
म टुपलुक्छै पुगें
जब म त्यहाँ पुगें
देउ हाथ भने उनले

मैले मेरो हाथ थमाएं
मैले सारा औँसु खनाएं
मुटुको मुहान फुटाएर
प्यालामा भरेर पिउँन दिएं

शब्दले वर्णन गर्नु सकिन
मेरो अनुभूतिले हुकुम चलाउदै छ
म सत्य! तिम्रो स्पर्श, मरु भूमि जस्तो
जो वाक्यहरू फुटाएका थियों मेरो लागि

म देख्दैछु नांगो आँखाले
आज धेरै अधुरो हुँदैछ
वारी र पारी किनारा पछ्याउँछ
अतित बगिरहेको

गोर्खाली सुधार सभाको पात्रिका पहिलो वर्षको दोस्रो अंकबाट

गोर्खाली सुधार सभाले के गर्यो?

गोर्खाली सुधार सभाको ३३वाँ वार्षिक सम्मेलनमा उपरिथित श्रोताहरूलाई संबोधन गर्दै सभाका उपाध्यक्ष कर्नल सिद्धिमान राईज्यूले “गोर्खाली सुधार सभाले के गर्यो?” तथाकथित प्रश्नको जवाबमा बडो मनोरंजन तरहले भन्नु भयो —

“हिज आज कति मानिसहरूले नया सुरमा ‘गोर्खाली सुधार सभाले के गर्यो?’ भन्दै गीत गाएको सुन्दछु। यस्ता मानिसहरू न ता सुधार सभाका कार्यक्रममा हिस्सा लिन्छन् न ता सदस्य नै हुन चाहन्छन्। टाढै बसेर यिनीहरू केवल गीतमात्र गाउन जान्दछन्। यिनीहरूले देखी देखी पनि आँखा छोप्दै, नाक मुख एकै ठाँउ थुपारेर एकोहोरे सुरमा सुर मिलाई “गोर्खाली सुधार सभाले के गन्यो?” भन्दो गीत मात्र गाई रहन्छन्। होइन हामीले सुधार सभाद्वारा अनेक गरीब गुर्वा हरूलाई धनले सहायता दियौ, अनेक विद्यार्थीहरूलाई छात्रवृत्ति दियौ, मानिकशा आरामघर बनायौ जस्मा दुईवटा धर्मशाला पनि बनिएको छ र कुनै पनि सदस्यले चाहिएको घडि सहायताको मांग गर्दा भरसक सहायता दियौ भनेर चिच्याई — चिच्याई भन्दा पनि ई गीताँगे मानिसहरूले दुवै कानमा बूचो लाएर केवल आफैले कथेको एक सुरे गीत मात्र

गाँउदछन “गोर्खाली सुधार सभाले के गर्यो?”

गोर्खाली सुधार सभा एउटा समाजिक संस्था हो। यो आकाशबाट खसेको होइन र भूमिबाट उम्रेको भूमिपुत्र पनि होइन। यो ऐतिहासिक सुरम्य दून घाटीमा बसने नेपाली जन साधारण भेला भएर सभाको संगठन भएको हो। गोर्खाली सुधार सभाले के गर्यो भन्ने गीत गाउनु भन्दा ई मानिसहरूले यहाँ आई हाते मालो गरेर सभाको कामकाजमा भाग लिए यस सभाले के गर्यो अथवा गर्दो रहेछ, चाल पाउने थिए। साथै सभाको सदस्यहरूका संख्यामा पनि वृद्धि हुनेथ्यो र समाज सेवामा आई लाग्ने कति समस्याहरूको संगठित रूपले समाधान हुनेथ्यो।”

समाजसेवीहरूको तृवर्गीयरूपको उल्लेख गर्दै उपाध्यक्षज्यूले बुभाउनु भयो कि श्रेष्ठतम् समाजसेवी वास्तवमा सत्पुरुषहरू हुन जस्ले निष्काम भावले समाजको सेवा गर्दछन्। लोभ लालचता पर जावस् इनीहरूलाई सेवाको फल समेतको आकांक्षा हुन्न। दोस्रो प्रकारका समाजसेवीहरू साधारण स्त्री—पुरुष हुन जस्लाई सेवा गर्दा आफ्नु नाँ, यश, कीर्तिका धेरै थोरै लोभ हुन्छ औ तेस्रो प्रकारको समाजसेवी निम्न कोटिका मानिसहरू हुन जो केवल स्वार्थ भावले सेवा गर्दछन्। तर इनीहरूभन्दा पनि निकृष्ट

मानिस पनि हुन्छन् जस्ते मानव समाजसेवा जस्तो पवित्र कार्यमा सहयोग दिनुता परै जावस समाज सेवीहरूको निरंतर निन्दा गर्दछन् र हिँड़दोमा भोकाएको भ्यागुतोले झौं घोर्ले सुरमा थोत्रे गीत गाँउदछन् “गोर्खाली सुधार सभाले के गर्यो?”

कर्नल साहेब सिद्धिमान राईज्यूको मनचिंते झोलीमा कथा कुथुंग्रीको अपार भंडार छ। उहाँले अवसर पाएर, एउटा चाख लाग्दो पंचतन्त्रको कथा सुटुक्क डिकेर भन्नु भयो –

“एक दिन एउटा बाघको बच्चा आफ्नो बधेनी आमालाई भूलेर भेंडाहरूको बथान पछि लागेछ। भेडाहरूको संसर्गमा परेकोले त्यस बाघका बच्चा मांसाहार नगरेर घांस चर्दै रहेछ। भेंडा खाना आएको एउटा भयानक वाघले घाँस चर्दै गरेको देखेर त्यस वाघको बच्चालाई भने छ “होइन वाघको बच्चा भएर तिमीले कस्तो घाँस चरेको र गर्जना नगरेर ‘मैं मैं गरेको?’” तर पनि त्यस बाघको बच्चाले “होइन मै त घाँस खान्छु र मै मैं गर्दुँ” भनेछ। त्यसो भनेको सुनेर बाघको त्यस

बच्चालाई पानी पनेरामा लगेर संगलो पानीमा आफ्नो र बाघको बच्चाको अनुहार एकनासे छ कि छैन! छ भने मैले जस्तो गर्जना गर – मैं मैं ता भेडाले पो गर्द। हामी त बाघ पो हौं।” यसो भन्ने साथ बाघले भयंकर गर्जना गर्दा त्यस बाघको बच्चा पनि मैं मैं नगरेर गर्जिएछ। त्यस पछि बाघले भेडा माथि आक्रमण गर्दा त्यस बच्चाले पनि “ए मत बाघको बच्चा पो रहे छू” भन्ने ज्ञान हुँदा तीखो गर्जना गर्दै अनेक भेडाहरू स्वाहा पारेछ। यस्तै प्रकारले हाम्रा कति दिदी-बहिनी, दाज्यू-भाईहरूलाई आफ्नो स्वरूपको ज्ञान न भएकोले र हामी पनि नेपालीनै हौं भन्ने सोंचले त्यस बाघको बच्चा झैं भेडा जस्तो मैं मैं गर्दै “गोर्खाली सुधार सभाले के गर्यो?” भन्छन्। तर परिस्थितिले कोहि न कोहि दिन यिनीहरूलाई आफ्नो स्वरूपको ज्ञान गराउँने छ र यिनीहरूले पनि हामीसित हातेमालो गरी समाज सेवामा आफ्नो जीवनको दुई घडी बिताउने छन् भन्ने आशा गर्दछु।

बिर्सन खोजदा उर्लेर आउँछ

-उदय ठाकुर, देहरादून

हिन्दु पौराणिक कथा अनुसार देवतागणको विधान नमाने बापत त्रिशक्तिद्वारा असुर वध गरेको हुँदा देउता गणले विजयोत्सवको रूपमा "दसैं" चाड मनाउँदै आएको मानिन्छ। गोर्खाका राजा पृथ्वीनारायण शाहले राज्यविस्तार गर्ने क्रममा 1839 मा किरात प्रदेशमा आक्रमण गरे पछि गोर्खाली शाह राजा का आराध्या इस्टदेवी "दुर्गादेवी"लाई राष्ट्रीय देवीका रूपमा स्थापित गर्ने दसैं चाडलाई राज्य शक्तिको बलमा सर्वत्रै लादिएको हो। दसैंलाई किरात प्रदेशमा भित्रयाइए पनि त्यसको विरोध किरातहरूले गरि रहेका थिए। दसैं बहिष्कार गर्दा दुईजना योद्धाहरू रामलीहाड० र रिदामालाई जंगबहादुर का 'तिलङ्ग' सेनाहरूले हत्या गरेका थिए। दुवै शहीद आज विस्मृतिको गर्भमा छन्।

महाराजधिराज त्रिभुवन शाहले 1950 मा नेपाल छोडेको दिनदेखि नै नेपालको प्रत्येक टोलमा जुलूस निस्कन लाग्यो। उता राणा सरकारले पनि आन्दोलन दबाउन भनी सशस्त्र सैनिक लगाए। जुलूस हटाउन भनी सरकारी फौजले गोली समेत चलायो। अनेक व्यक्ति घाइते भए। पद्मोदय हाई स्कूलका बीस वर्षका छात्र भोगेन्द्रमान र देवमान घाइते भए। भोलि पल्टै उनीहरूको मृत्यु भयो। देवमानको लाश बेपत्ता गरियो। आज दुवै शहीद कसैको स्मृतिमा होलन के?

उत्तराखण्डको टिहरी राजशाहीको खिलाफ आंदोलनका बेला मोलू सिंह भरदारी अनि नागेन्द्र सकलानी संघर्ष गर्दै शहीद भएका थिए। दुवैको शहादतले जनाक्रोश यतिको उग्र भयोकि मान्छेहरूको भीड़ एक झटकाले राजशाहीको समाप्तिकोलागि निस्किगए। यस्तो विकट स्थितिमा पर्यावरणविद सुंदरलाल बहुगुणाले आफ्नो केटी साथीहरूको मददले राजा मानवेंद्र शाह अनि उनकी रानीको बचाउ गरे अनि कयौं पुलिस अनि प्रशासनिक अधिकारीहरूलाई जेलमा

लुकाएर उनिहरूको प्राण रक्षा गरे। उत्तराखण्ड आज समृद्धितिर अग्रसर छ तर खोई यी दुवैको आज नामो निसान कतै पनि देखा पर्दैन ?

देहरादून चंद्रबनी निवासी शहीद शिशिर मल्ल अनि नींबूवाला निवासी शहीद अमित शर्मालाई आज कतिले जान्दछन् तर आफ्नो पतिको शहादत लाई जिउदो राख्नुकोलागी दुवै शहीद का पत्नी हरूले सैनिक वर्दी पहरिएर समाज, देशमा एक उदाहरण प्रस्तुत गरिन्। शहीद शिशिर मल्ल की पत्नी संगीता मल्ल अनि अमित शर्मा की पत्नी प्रिया ऑफिसर्स ट्रेनिंग एकेडमी चेन्नईबाट प्रशिक्षण प्राप्त गरि आज भारतीय सेनालाई बलियो बनाउनुमा जुन योगदान दिए त्यो स्मरण योग्य छ।

देहरादून गढी कैन्टमा (पंक्तिकारको छिमेकी) शहीद नरेन्द्र सिंह राना सन् 1971 मा भारत-पाकिस्तानको युद्ध अघि उनको विवाह सम्पन्न भएको थियो। दुलही घर आएको दोस्रो दिन उनलाई पल्टनमा आउने टेलिग्राम आयो अनि उनी पल्टन फर्के। त्यहाँ देखि पाचौं दिनमा नै उनको शहीदको खबर आयो। उनैका भतीजा कीर्ति सिंह राना पनि विवाहको केहि दिन पछि कारगिल युद्धमा शहीद भएका थिएका थिए। दुवै शहीदले समयाभावले गर्दा दुलहीको नाम रिकार्डमा लेखाउनु सकेनन्। आज शहीद का पत्नीहरू बेपत्ता छन्। तिरंगा भन, कसलाई शीर नुबाँञ्ज तिमीलाई अथवा सेतो चोलो लाएकी वीरागणाहरूलाई जसले देशको मर्यादाको रक्षार्थ निधारको रातो सिन्दूर पूछिन्?

स्वाधीनताको अंतिम संग्राममा गोर्खा राइफल्सका भागसू वासीहरूले आजाद हिंद फौजमा शामिल भएर शहीद भएका कतिको नाम स्मरण छ? सन् 1944 मा भारत-बर्मा सीमा अनि इम्फाल कोहिमा फ्रन्टमा ब्रिटिश फौजको संग भीषण युद्धमा भागसू का चार वीर

રણભૂમિમા શહીદ ભએકા થિએ। ઉનિહરુ થિએ—મન બહાદુર થાપા, ભીમ સિંહ રાણા, મોહન સિંહ થાપા, અનિ ગોપાલ સિંહ શાહી। મેજર દુર્ગા મલ્લ અનિ કપ્તાન દલ બહાદુર થાપા રણભૂમિમા પક્રાઉ પરે અનિ ફાંસીમા ઝુંડાએકા થિએ। હાસ્તો વિન્યાન્જલિ સબૈ વીર શહીદહરુલાઈ 1971 મા ભારત — પાકિસ્તાન યુદ્ધમા ગુલાબ સિંહ થાપા, દિલ બહાદુર થાપા, રામ બહાદુર પુન અનિ સુભાષ ચન્દ્ર ઠાકુરલે વીરગતિ પાએકા થિએ। હાસ્તો શ્રુદ્ધાંજલિ છે।

દેહરાદૂનમા દુઃખ અનિ ગર્વકો પ્રતીક દુર્ઝ મન્દિર છન्। આફનો વીર સપૂત્રકો શહીદીમા પિતાલે બનાએકા યી મન્દિરમા એક ગઢી કૈન્ટ સ્થિત ચાંદમારીમા ફૌજી પિતા શ્યામ સિંહ ગુરુંગલે આફનો શહીદ છોરા રાજેશ ગુરુંગકો મૂર્તિ સ્થાપિત મંદિર છ ત દોસ્તો બ્રિગેડિયર પૂરન સિંહ ગુરુંગદ્વારા આફનો શહીદ છોરા ગૌતમ ગુરુંગકો મૂર્તિ કેદારપુર સિદ્ધેશ્વર મંદિરમા સ્થાપિત ગરેકા છન्। 2—નાગારેજીમેંટકા સિપાહી રાજેશ ગુરુંગ કારગીલ યુદ્ધમા અનિ ગોરખા રેજીમેંટકા લેપિટનેંટ ગૌતમ ગુરુંગ આતંકવાદીહરુકો ગોલીલે શહીદ ભએકા થિએ। દુવૈ પિતા કો ઇચ્છા છ કિ માન્છેહરુ સદી સમ્મ ઉનકો શહીદ છોરાકો બહાદુરી યાદ રાખુન। આજ યો મન્દિર એક આંખામા કલેજો કો એક ટુક્રાલાઈ ટાડા જાનુકો પીર છ ત દોસ્તો તર્ફ ગર્વકો પનિ પ્રતીક છે।

સિંગાપુરમા બસોબાસી ગર્ને ગોર્ખા ગ્વાલિનલે નેતાજીલાઈ આફનો છોરો સ્વતંત્રતા આન્દોલનમા સહયોગી બનાઉનુ ઉપહાર ચઢાએકા પન્ધ વર્ષકો યુવક માનવીર સિંહલાઈ હામિ જાન્દેનોં। આફનો સાથી સંગ બ્રિટિશહરુકો ટયાંકહરુ નષ્ટ ગરેર શહીદ ભએકા માનવીર સિંહ અનિ ઉનકા સાથીહરુ અનિ વીરાંગના સાવિત્રી ઇંદિરાલાઈ સારા રાષ્ટ્રલે પુષ્ટાન્જલિ ગરે પનિ ફૂલ કમ્સી ને પર્ને છે। હામી ભન્ન સકર્દાં ગોર્ખાલીમા પ્રફુલ્લતા માત્ર હોઇન ઉનીહરુમા વિશ્વસનીયતાકો ગુણ વિશ્વલે હેરેકો ને છે। યીનીહરુ સૈનિક થિએ વા થિએન્ન તર સૈનિક જસ્તૈ ભએર વીરતા દેખાઉંદે શહીદ ભએકા

થિએ।

મરણોપ્રાન્ત અશોક ચક્ર વિજેતા વીર શહીદ સિવિકમ નામ્ચીકા સંજોગ છેત્રીલે જુન પરાકમ દેખાઉંદે આતંકવાદીહરુલાઈ સૂરલોક પુગાએ થિએ ઉનકો શુભનામ ભારતીય ઇતિહાસમા સુનકો અક્ષરલે લેખિએકો છે। જમ્મુ એણ્ડ કશ્મીર રેજીમેંટકા હવલદાર શેરો થાપાલે નમરિનજેલ સમ્મ એકલૈ એક લાઈટ મશીનગનલે અનેક ચિનિયાહરુલાઈ સ્વર્ગલોકકો બાટો દેખાએકા થિએ। પછી ઉની ચિનિયાહરુકો સ્વચાલિત બન્દુકકા ગોલીલે શહીદ ભએ ચિનિયાહરુલાઈ ઉનકો બહાદુરીકો કારનામા એક કાગજમા કોરેર ગાએ અનિ ઉનકો મૃત શરીરલાઈ સમ્માન પૂર્વક દફનાઈ દિએ। અગિન જ્વાલા બનેકા દુવૈ શહીદ હાસ્તો ચાઁદ સૂરજ છન्।

કૈયાઁ બેલા ઇતિહાસલે પનિ પક્ષપાત ગરેકો હામી પાઉછોં। એકે પ્રકારકો ઘટના અનિ ત્યસકા ચરિત્રસંગ પનિ પક્ષપાત ગરેકો હામી દેખછોં। 1857 કો ક્રાન્ટી મેરઠબાટ આરમ્ભ ભએકો અનિ મંગલ પાણ્ડેકો યોગદાન બારે સર્વવિદિત છ તર મેરઠ ભન્દા પૂર્વ ક્રાન્ટી વા વિદ્રોહકો શુરૂઆત કસૌલીબાટ નસીરી રેજિમેંટકા ગોર્ખાલી ફૌજીહરુકો ચર્ચાલાઈ ઇતિહાસલે અનદેખી ગર્છન્। મંગલ પાણ્ડે નૈ નસીરી રેજિમેંટકો સુબેદાર ભીમ સિંહ ક્રાન્ટિકા અગુવા થિએ તર સહયોગ ન પાઉને લે ઉનલે આફનો રાઇફલ્સલે આફૈલાઈ ગોલી હાનેર આફનો જીવન યાત્રાલાઈ વિરામ દિએકા થિએ। ભીમ સિંહકો શહીદી બારે ઇતિહાસ ચુપ છે।

યસ્તૈ દેઉથલકો યુદ્ધમા વીર ભક્તિ થાપાકો અંગ્રેજહરુસંગ ધૂમધામકો લડાઈ ભયો। અંગ્રેજી સૈન્યલે ચારે તર્ફબાટ તોપહરુકો વર્ષા ગર્ન લાગદા શત્રુકો તોપખાના હાત પાર્ન ભની ભક્તિ થાપા અધારી બઢેકા થિએ પરન્તુ ગોલી લાગી ઉનિકો પ્રાણ ગાએકો થિયો। યસ્તે વીરતા નેપાલી સેનાપતિ હસ્તિદલલે અલમોડાકો પન્ધ માઇલ ઉત્તરમા દૂલો લડાઈમા ઉની શહીદ ભએકા થિએ, તર યસકો ચર્ચા યેતિકો પાઇન્ન।

वीर बलभद्रका पूर्खा ‘पानी कुवाँ’ निर्माण गरेट ‘कुवाँ’ भए

-उदय ठाकुर, देहरादून

समाज सुधारमा अग्रणी धार्मिक प्रवृत्तिका वीर बलभद्रका पूर्खाले पहाड़मा स्थान—स्थानमा ‘पानी कुवाँ’ निर्माण गरेकोले गाँववालाले उनलाई कुंवार भन्ये जो पछि जिब्रो सुखले कुंवर उच्चारण हुनु गयो। तर बलभद्रले आफ्नो नामको पछि कहिले पनि कुंवर लेखेनन्, प्रमाण स्वरूप देहरादूनमा डाटको कालीको पुजारीलाई दिएको ताप्र पत्र छ। 1811 मा एक भूमिदान बलभद्रले नायक सुखवीर गोसाईलाई आसारोडी ठाँउमा मन्दिर स्थापनाको समय दिएका थिए। ताप्रपत्रको मुनि उनले लेखेका छन् “बलभद्र सिंह भतीज अमर सिंह थापा, देहरादून” प्रश्न उठेछ कि कुंवर अनि थापामा के अन्तर छ। यहाँ अन्तर यी देखापरेको छ कि कुंवरहरूले आफैलाई क्षेत्री अनि थापाहरूले मगर लेख्छन। कयौं थापा आफुलाई क्षेत्री भन्छन। आफुलाई क्षेत्री भन्ने गोर्खाली धेरै पल्टनमा भर्ना हुने बेला थापा लेख्न लाग्ये। कारण उनिहरू 58 गोर्खा रेजिमेंटमा भर्ना हुनजान्थे जबकि 39 गोर्खा रेजिमेंटमा भर्ना हुनेले सही जात लेखाउये। यहाँ देहरादूनमा यस्तो पनि उदाहरण छ कि कयौं बाहुन केटाहरूले पल्टनमा शाही, ठाकुर जात लेखाएर फौजी भएका छन्, तर उनीहरू थापा लेखाउदैन थिए।

बड़ाकाजी अमर सिंह थापा मगर थिए अनि बलभद्र उनको भतीजा भए पनि उनी मगर नै हुन चाहिन्छ। तर नेपाल, सिक्किम, देहरादूनका कुंवरहरू आफैलाई क्षेत्री भनेर छुट्टाउ छन्। कयौं वर्ष पूर्व बलभद्रका नाताका संबंधीहरू देहरादून आएका थिए अनि उनिहरूले बलभद्रको नाम पछि थापा भनेकोले आपत्ति जताएका पनि थिए। यो रहस्य गहिरो छ। देहरादूनमा यसमा धेरै मतभेद पनि छ। नेपाल निवासी अनि आजभोलि देहरादूनमा नै पं. मेघराज पोख्रेलको भनाई छ कि कुंवर, मगर हुन्छन। प्रश्न यी उठ्छ कि त्यो समय नेपालमा जातपाँत को ठूलो चलन थियो अनि बलभद्र,

अमर सिंह थापाको भतीजा थिए। अमर सिंह थापाका ज्येष्ठ पुत्र भीमसेन थापा थिए। यिनले आफ्नो मालिक रण बहादुरलाई खुशी तुल्याई उनीबाट प्रधानमंत्रीको पद सम्म पाएका थिए। उनी मगर थिए अनि यिनले मगरहरूको सन्तान बेच्ने चलन पनि बन्द गराएका थिए। त्यस समय नेपालमा कतै—कतै आफ्नो भाउजू बेहोर्ने र लिम्बूहरूमा सानी आमा बेहोर्ने कुप्रथा पनि बन्द गराएका थिए, भीमसेन थापा नेपालमा मुखित्यार हुने सर्वप्रथम मान्छे थिए।

आफ्नो पिता बड़ाकाजी अमर सिंह थापा झै भीमसेन थापा अंग्रेजहरूलाई भारतबाट धपाउन चीन, बर्मा र भारतका अरु राज्यहरूसंग कुरा गरिरहेका र साथै नेपालमा सैनिक संगठन गरेको कुरा राम्ररी बुझेका हुनाले भीमसेन थापाको पतन गराउने मौका अंग्रेजहरू खोजिरहेका थिए। भीमसेन थापालाई नाश गराउने कामको षड्यन्त्र गर्न स्थान ब्रिटिश रेजिडन्सीमा थियो भन्ने कसैका अडकल छ।

स्मरण होस कि नालापानी युद्धमा दुई नाबालिक केटाहरू घले र गजे बाँचैर आएका थिए उनीहरूले पछि आफ्नो थर नालामी राखे। पछि घले, धर्मनारायण नाउँले परिचित भए।

वैदिक साहित्यमा पानीलाई सब भन्दा धेरै सम्मान दिएको छ। कुवाँलाई ‘खनित्रिमह’ नाम दिएको छ। पदम पुराणमा भनेको छकि जो मान्छेले पोखरी, नदी, कुवाँ वा झारनाको पानी प्रदूषित गर्दछ। त्यो नरकको भागी हुन्छ। यस कारण धार्मिक प्रवृत्तिका मान्छेहरू पानी कुवाँको निमार्ण गर्द थे। यस्तो कार्य जब कालु पाण्डे सिक्किम आए उनले पाण्डममा देवीको आराधना गरी भीरको टौकुरामा पानी उमारे। आज पर्यन्त त्यहाँ भीरको टुप्पोमा निशानी देवीको प्राचीन मन्दिर छ औ पानीको कुवाँ सालभरि सुकदैन।

टाई बॉध्ने र गाई बॉध्ने

-कान्छा क्षेत्री, डुवर्स

धेरै वर्ष पछि एउटा पुरानो वाक्य सुनें, एउटा सानो जम घटमा “टाई बॉध्ने र गाई बॉध्ने”। कहिं दशक अधिसम्म यो एउटा मापक हुन्थ्यो, व्यक्ति समाज या समुदाय बिचको भिन्नता दर्शाउने। अनि त्यस जग्गा, अनि समयनुसार केहि खराब लाग्दैन थियो, या त बुझन सकेको थिइन। गोखर्खाहरू विश्व भरि छरिएर बस्न लागेको युगौ भयो। सबैले चाहान्थे गोखर्खाहरूलाई चारै तिर, उनीहरूको वीरता, इमानदारी, निडर, वफादारी, विश्वसनीयको कारण। जंगल फाँडेर, पहाड़ काटेर, चट्टान फोडेर, विश्वमा चियापत्तीलाई प्रशिद्ध बनाउने गोखर्खा नै त हुन्, वीरताका वीज हाम्रै पुर्खाहरूले रोपेका हुन जसको कारण ‘वीरता’ नै हाम्रो अस्तित्व बनेको छ, हाम्रो खुन (डीएनए)मा छ। चिया विश्वमा प्रशिद्ध बनाउने गोखर्खा हुन। कारण जब अंग्रेजले 183० शताब्दीमा चियाको खेती लगाउनै उद्देश्यले, श्रमिकको आवश्यकता पर्यो त, पुरै नेपालको आफ्नो गाँव छाड़ी गाँसिए दार्जीलिङ्गको लेख तिर, डुवर्स, तराइको मैदानी इलाका तिर, आसामको कालो ज्वरो फैलाउने जंगल तिर। गोखर्खाले कुनै पनि कामलाई सानो मानेन। कर्म नै पूजा गोखर्खाहरूको निम्नि। यसैले त जहाँ गए पनि, जे गरे पनि स्वभिमान सित रहे कसैले हेज्ञ न सक्ने यो गोखर्खालाई। माँगन नजान्ने यो गोखर्खा, चोरन् र ठग्न नजान्ने यो गोखर्खा आफ्नो स्वाभिमानको धनी गोखर्खा। चिया कमानको श्रमिक प्रायः गोखर्खा नै हुन्थ्यो, ग्वाला उनीहरू नै, मजदुर उनीहरू नै। चिया कमानको ठुला बडा (कम्पनी साहेब) अंग्रेज,

बीचमा पडे लेखेको बंगाली अनि तेसो वर्ग थियो स्वाभिमानी, मेहनती, स्वालम्बी गोखर्खा। अनि यो वर्गहरूलाई छुट्टयाएको थियो त्यही वाक्यले “गाई बाध्ने र टाई बाध्ने” यो भिन्नता जसले ल्याएता पनि गोखर्खालाई केहि फरक परेन। गरीब दलित शोषित भए पनि स्वाभिमानी, सबै भन्दा ठुलो पूँजी थियो अपार सम्पति थियो। गाई पूज्ने गोखर्खालाई यो त भाग्य थियो, गाई बाध्ने वर्ग पाएकोमा। तर भर्खरै यो वाक्य झाङ्डे पचास-साठी वर्ष पछि सुन्दा साँच्य लाग्यो। सामाजिक, शिक्षा, आर्थिक सबैमा फरक आए पनि अझै पनि यो हाम्रो अन्य जग्गाका गोखर्खाहरू भन्दा यहाँ सम्पन्न छन् सुव्यवस्थित छन् सक्षम छन्। अनि यस्तो आकाश-पाताल को भिन्नता छैन। सत्यई सोच्न बाध्य गरायो, निष्कर्षमा पुग्न समय यद्यपि मनमा उठेको बातगर्नु मन लाग्यो। जसमा सेनाको विभिन्न पदमा रहेका पनि थुपै छन् जसलाई फौजमा त्यो पद र पदवीको कारण अलग समुहमा गरिन्छ। यहाँ हामी त्यस्तै विभिन्न पदमा रहेता पनि सकै छौं निसंदेह केहि फरक लाग्दैन। यद्यपि समुदाय र समाजको सोचमा केहि न केहि कमि लाग्छ। किन यस्तो हतास् हामी। हामी टाई र गाई मा किन आफै बाँधिनु। मनको उदासी र नकारात्मक को कारण त छैन अनि होला पनि कसरी जब धरती र आकशको भिन्नता जस्तै हामी आफ्नै बीचहरूमा भिन्नता राख्छौ। कसैले नाशनु पर्दैन, हामी त्यहि यसरी त हामी नै मैटिने छौं, नाशिने छौं।

गोखर्खा कौम हो मेरो

सुन्दर प्रकृतिको फूलहरूले जडियर बनेको पुष्पहार, यो सुन्दर अनि प्यारो फुल रूपी बगैचाले भरिएको भारत हाम्रो देश, हरेक फूलको विशेषता अनि खुशबू पनी भिन्न छन्, सुन्दर फूलहरूको बीचमा हामी कुन फूलको बिरु वाहाँ पहिचान।

याद राखनुहोस पहिचान तब हुनु सकछै जब कोम माथी अभियान छ, जडिएका फूलहरूको मध्य मेरो कोमको फूलको खुशबूको जगा कसरि गरौं, खुशबूको पत्तो थाहा तब

पाइएला जब गोखर्खा कौमप्रति अभियान छ, नाम त हामी धेरै नै गनाउद छौं गोखर्खाली भनी।

याद राखनुहोस कोमको पहिचान बचाउन सकदछै भने मात्र, आउने पिडीले गोखर्खा हो मेरो कौम भनी बल्लमात्र गर्व गर्ने छन्, मेरो पहिरन, भाषा अनि संस्कृति अनि म गोखर्खा हो भन्ने ताकत छ भने मात्र त्यो सुन्दर भारत मातालाई जडिएका फूलमा तिम्रो गोखर्खा कौमको खुशबूको बल्ल पहिचान छ।

સાઁઝાહરૂકો પર્ખાઈમા

સંધે—સંધેકો

સાઁઝાહરૂકો પર્ખાઈમા

તલ્લીન હાપ્રા બુઢા ઇન્દ્રિયહરુ

જ્યાલનેર ઉભિએર બાહિર ટોલાએકા

ઘરભરિકા આંખા—આંખાહરુ

યહોઁ સંધે યસ્તૈ હુને ગર્છ

યહોઁ સંધે હુને ગર્છ

સાઁઝા પરેપછિ

હામી કતાકતા

નદેખિનેગરી દુખિરહેકા હુન્છૌ

સત્તરકા બાબાલાઈ થાહા છ

ઓછ્યાનમા

આમા દુખિરહેકીછિન

ઢોકા રંગેર બસેકી

આમાલાઈ થાહા છ

બાબા ભિત્રભિત્રૈ દુખિરહેકાછન

કતૈ આમાકો આસીક કામ લાગ્છ કી

કતૈ બાબુકો ઉપદેશ પો કામ લાગ્છ કી

યુગોયુગદેખિ યસ્તો દુખાઈ

યસ્તો અસહય ભોગાઈ

ઘર—ઘરકો સંધેકો પર્ખાઈ

હામી અગનિત હતભાગીહરુ મધ્યે

હામી ધેરે જસો

ભિત્રએકો છોં

લામો જુલૂસબાટ નિસ્સાસિંદૈ નિસ્કાએર

મુર્દાબાદ જિન્દાબાદકો અકાલમા પરેર

ફુટાએર નિધાર

ખોસિએર અધિકાર

રક્તામ્ભે શરીર લિએર

કહિલે સાથીહરુકો કાંધમા તેર્સાએર

રૂવાએર ઘરલાઈ

ઘરભરિકા જહાનલાઈ

કાલો અન્ધકાર ભિત્રન્છ

જિન્દગી ભિત્ર ઇચ્છાહરુકા પોકા બોકેર

ભોલિકો સુનૌલો વિહાન લ્યાઉન

દેશલાઈ

દેશભરિકા આશાલુ અનુહારહરુલાઈ

ફેરિ નિસ્કાન્છન

હાપ્રા પાઇલાહરુ

નિધારભરિ આશિર્વાદ ટાંસેર

ફુટપાથ—ફુટપાથ હુંડૈ

ફુટપાથબાટ જુલૂસભિત્ર હરાએર

આજ ફેરિ ઘરભરિકા

આંખાહરુલાઈ

સાઁઝાભરિકા પર્ખાઈમા ઊંભ્યાએર

ભૂપેન્દ્ર અધિકારી

દેહરાદૂન

आर्थिक सहायता 2021

क्र.	नाउ	शाखा	राशि	सहायता
1.	श्रीमती माया देवी	अनारवाला	₹0 3000/-	आर्थिक सहायता
2.	श्रीमती रामेश्वरी थापा	अनारवाला	₹0 5000/-	आर्थिक सहायता
3.	श्रीमती उमा देवी	बडोवाला	₹0 2000/-	आर्थिक सहायता
4.	श्री धनी राम	बरोटीवाला	₹0 3000/-	आर्थिक सहायता
5.	श्रीमती शकुनंतला देवी	बंजरावाला	₹0 3000/-	आर्थिक सहायता
6.	श्री देवेन्द्र शाही	चन्द्रबनी	₹0 3000/-	आर्थिक सहायता
7.	श्रीमती तारा देवी	चन्द्रबनी	₹0 3000/-	आर्थिक सहायता
8.	श्रीमती खुशबु गुरुंग	चन्द्रबनी	₹0 3000/-	दाह संस्कार
9.	श्रीमती खुशबु गुरुंग	चन्द्रबनी	₹0 5000/-	आर्थिक सहायता
10.	श्रीमती कमला गुरुंग	छिद्दरवाला	₹0 5000/-	छोरीको बिहे लागि
11.	श्रीमती सावित्री देवी	क्लेमेन्ट टाउन	₹0 3000/-	आर्थिक सहायता
12.	श्री राम बहादुर	क्लेमेन्ट टाउन	₹0 3000/-	आर्थिक सहायता
13.	श्रीमती शशी थापा	गढी (केन्द्र द्वारा)	₹0 1500/-	छोरीको बिहे लागि
14.	साध्वी माया देवी	गढी (केन्द्र द्वारा)	₹0 6300/-	मेडिकलको लागि
15.	साध्वी माया देवी	गढी (केन्द्र द्वारा)	₹0 6500/-	मेडिकलको लागि
16.	साध्वी माया देवी	गढी (केन्द्र द्वारा)	₹0 2000/-	मेडिकलको लागि
17.	श्री आकाश गुरुंग	गढी (केन्द्र द्वारा)	₹0 6000/-	मेडिकलको लागि
18.	श्री विजेन्द्र राना	गढी (केन्द्र द्वारा)	₹0 5000/-	आर्थिक सहायता
19.	श्री संजय थापा	गढी (केन्द्र द्वारा)	₹0 3000/-	आर्थिक सहायता
20.	श्री रवी थापा	गढी (केन्द्र द्वारा)	₹0 5000/-	आर्थिक सहायता
21.	श्रीमती सरस्वती देवी	झन्दा नगर	₹0 3000/-	आर्थिक सहायता
22.	श्री सूरज थापा	जैन्तनवाला	₹0 3000/-	आर्थिक सहायता
23.	श्रीमती सुनीता क्षेत्री	जैन्तनवाला	₹0 3000/-	आर्थिक सहायता
24.	श्री अमर बहादुर गुरुंग	जैन्तनवाला	₹0 3000/-	आर्थिक सहायता
25.	श्रीमती हेम लाता गुरुंग	कारबारी	₹0 5000/-	छोरीको बिहे लागि

26.	श्रीमती शारदा शर्मा	कारबारी	₹0 3000/-	दाह संस्कार
27.	श्रीमती शोभा देवी	कारबारी	₹0 3000/-	दाह संस्कार
28.	श्री विक्की खत्री	काण्डली	₹0 3000/-	आर्थिक सहायता
29.	श्री किशन थापा	कोलागढ़	₹0 3000/-	आर्थिक सहायता
30.	श्रीमती शोभा थापा	नेहरूग्राम	₹0 5000/-	आर्थिक सहायता
31.	श्री शिक्षित गुरुंग	नया गाँव	₹0 5000/-	आर्थिक सहायता
32.	श्रीमती संगीता प्रधान	नया गाँव	₹0 5000/-	आर्थिक सहायता
33.	श्रीमती मोनिका कंवर	पंडितवाडी	₹0 5000/-	मेडिकलको लागि
34.	श्रीमती कुन्ती देवी	रायवाला	₹0 3000/-	आर्थिक सहायता
35.	श्री राजू थापा	रायवाला	₹0 5000/-	छोरीको बिहे लागि
36.	श्री थम बहादुर थापा	रायपुर	₹0 3000/-	आर्थिक सहायता
37.	श्री पूरन सिंह थापा	रायपुर	₹0 5000/-	छोरीको बिहे लागि
38.	श्री रोहन बहादुर	ऋषिकेश	₹0 3000/-	आर्थिक सहायता
39.	श्री कमल राना	सेवली	₹0 3000/-	आर्थिक सहायता
40.	श्री दीपक राज	ठाकुरपुर	₹0 5000/-	मेडिकलको लागि
41.	श्री आमे प्रकाश थापा	ठाकुरपुर	₹0 5000/-	आर्थिक सहायता
42.	श्रीमती तारा डोभाली	ठाकुरपुर	₹0 5000/-	छोरीको बिहे लागि
43.	श्री दीपक ठाकुर	त्यूनी	₹0 5000/-	आर्थिक सहायता
44.	श्रीमती गंगा देवी	त्यूनी	₹0 5000/-	आर्थिक सहायता
45.	श्री मन बहादुर	विकास नगर	₹0 3000/-	आर्थिक सहायता
46.	श्रीमती सरोज क्षेत्री	विकास नगर	₹0 3000/-	आर्थिक सहायता
47.	श्रीमती पार्वती देवी	विकास नगर	₹0 3000/-	आर्थिक सहायता
48.	श्री टोप बहादुर	विकास नगर	₹0 3000/-	दाह संस्कार
49.	श्री राम बहादुर	विकास नगर	₹0 5000/-	आर्थिक सहायता

हाम्रो समाजलाई गौरवान्वित गर्ने गोखरा गौरवहरू

1. कैप्टन पदम बहादुर मल्ल	भारुवाला	अर्जुन अवार्ड 1962
2. खड़क बहादुर सिंह बिष्ट	नेहरूग्राम	स्वतंत्रता सेनानी
3. शहीद कप्तान दल बहादुर थापा	देहरादून	शहीद स्वतंत्रता सेनानी
4. शहीद मेजर दुर्गा मल्ल	डोईवाला	शहीद स्वतंत्रता सेनानी
5. श्रीमती अनीता छेत्री	नेहरूग्राम	राष्ट्रपति पुरस्कार
6. डॉ. सावित्री हमाल	कौलागढ़	राष्ट्रपति पुरस्कार
7. श्री पूरन बहादुर	देहरादून	राष्ट्रपति पुरस्कार
8. श्री गंभीर सिंह लामा	अनारवाला	राष्ट्रपति पुरस्कार 2004
9. श्रीमती कमला थापा	रायपुर	राष्ट्रपति पुरस्कार 2021
10. शहीद जीत बहादुर गुरुंग	टिहरी	उत्तराखण्ड राज्य निर्माण आन्दोलन शहीद
11. लॉर्ड सूबेदार / कैप्टन संतबीर गुरुंग	रायपुर	ओबीआई, आईओएम, लास्ट इण्डियन ऑडरली ऑफिसर वीन एलिजाबेथ

2022

गोखर्वा प्रतिभा सम्मान

गोखर्वा गौरव – 2022

कप्तान वार्ड.बी. थापा

बहु प्रतिभा

रायपुर

खेल क्षेत्र

सुश्री रूपा क्षेत्री
सुश्री प्रीति मल्ल
सुश्री अंजना थापा
मास्टर वेदांत थापा

गोल्ड
तन्जानिया पर्वतारोहण
अन्डर 20 फुटबाल
गोल्ड

एथेलेटिक्स
साहसिकखेल
राष्ट्रीय टीम का हिस्सा
जूनियर वल्ड पावर लिफिटंग

रुद्रप्रयाग
चन्द्रबनी
इन्द्रानगर
पंडितवाड़ी

शिक्षा क्षेत्र

श्रीमती स्मृति सावन
श्रीमती कीर्ति उपाध्याय
कु. विधि क्षेत्री
कु. नेहा अधिकारी

पीएचडी उच्च श्रेणी
पीएचडी उच्च श्रेणी
मेडिकल अति प्रतिभावान
मेडिकल अति प्रतिभावान

गढ़ी
गढ़ी
कौलागढ़
रायवाला

बाल / युवा प्रेरणा

मास्टर अद्वैत क्षेत्री

बाल वैज्ञानिक

हर्वाला

वीर नारी

श्रीमती सुजाता थापा

(पत्नी ह० प्रदीप थापा सेना मेडल)

अनारवाला

वरिष्ठ नागरिक

श्री पूरन सिंह क्षेत्री

—

गढ़ी

2022

वीट सैनिक सम्मान

1. कप्तान खुशीमान गुरुंग
2. कप्तान डी०बी०लिम्बु
3. ह० प्रदीप थापा
4. ह.दुर्गा सिंह थापा
5. ह. दीपक थापा
6. नायक बिशन लिम्बु

महावीर चक्र	नवादा
शौर्य चक्र	भारुवाला ग्रान्ट
सेना मेडल (मरणोपरांत)	अनारवाला
वीर सैनानी (युद्ध घायल)	गढ़ी डाकरा
सेना मेडल	ठाकुरपुर
सेना मेडल	भारुवाला ग्रान्ट

सामाजिक क्षेत्र

1. श्री राम सिंह थापा
2. कर्नल बी.एस. क्षेत्री
3. श्री गंगा बहादुर गुरुंग
4. कर्नल डी.एस. खडका
5. कप्तान डी.एस. भण्डारी
6. श्री विष्णु बहादुर खत्री
7. श्री सुरेश गुरुंग
8. श्री उदय ठाकुर
9. श्रीमती दुर्गा राई
10. कप्तान मेघ जंग राना
11. सु.मे. राम सिंह बुडाथोकी
12. श्री कमल खडका
13. मेजर वाई.बी. थापा
14. श्री टीका बहादुर थापा
15. श्री एल.बी. गुरुंग, अधिवक्ता
16. श्री लाल बहादुर थापा
17. श्रीमती निर्मला थापा
18. श्री सागर गुरुंग
19. श्री जे.पी. जगुडी
20. श्रीमती नर्वदा खत्री
21. कप्तान आर. एस. थापा

धरोहर संरक्षण तथा समाजसेवा	नेहरूग्राम
समुदाय उत्थान एवं वरिष्ठ समाजसेवी	पंडितवाड़ी
समाज सेवा एवं समुदाय जागृति	श्यामपुर
वरिष्ठ समाजसेवी	गढ़ी
समाज सेवा एवं लोक संस्कृति प्रोत्साहन	क्लेमेन्टाउन
समाज सेवा	ठाकुरपुर
खेल प्रशिक्षण एवं प्रोत्साहन	अनारवाला
साहित्य	गढ़ी
समाज उत्थान	जेन्तनवाला
पूर्व राष्ट्रीय फुटवालर	पंडितवाड़ी
वरिष्ठ समाजसेवी	तेलपुरा
बाल शिक्षा, नारी उत्थान एवं समाज सेवा	हरिद्वार
शिक्षा एवं समुदाय जागृति	छिद्दरवाला
हस्तकला	रायवाला
वरिष्ठ समाजसेवी एवं सलाहकार	जाखन
वरिष्ठ समाजसेवी एवं सलाहकार	सेलाकुइ
वरिष्ठ समाजसेवी	अनारवाला
समाजसेवी	कोलागढ़
शिक्षा प्रोत्साहन एवं समाजसेवा	गढ़ी
वरिष्ठ समाजसेवी	भगवानपुर
वरिष्ठ समाजसेवी	चन्द्रबनी

ALL INDIA GORKHA EX-SERVICECemen Welfare Association (AIGEWA)

SCHOLARSHIP FOR 2020-2021 RESULT

S/No	Name of Students	Father's Name	Rank	Unit	Class	Percentage	Amount
1.	Aripit Kumar	Naresh Kumar (Shyampur)	Ex-Nk	3/8GR	IX	74.7%	
2.	Akshita Shahi	Manoj Kumar Shahi (Chandrabani)	Ex-L/Nk	4/3GR	IX	72.2%	
3.	Dipesh Pun	Dev Kumar Pun (Garhi-Cantt)	Ex-Nk	1/3GR	X	74.6%	
4.	Akshat Bhandari	Anand Bhandari (Clement Town)	Ex-Chief Petty Officer	Indian Navy	VIII	89.62%	
5.	Anandita Kharka	Anand Singh Khadka (Clement Town)	Ex-Hav	38 Med Reg	XII	86.2%	
6.	Manvi Shahi	Anoop Shahi (Anarwala)	Ex-L/Nk	BEG	XII	82.4%	
7.	Siddhant Thapa	Late.Mahendra (Clement Town)	Ex-Nk	4/8GR	XII	65%	
8.	Aanchal Khadka	Kamal Bdr Khadka (Selaqui)	Ex-Nk	5/9GR	XII	87.6%	
9.	Akshat Upadhyaya	Mukesh Upadhyaya (Shyampur)	Ex-Nk	19JAK	XI	67.66%	
10.	Pratik Rana	Subir Rana (Shyampur)	Ex-Nk	4/3GR	X	61.16%	
11.	Siddhant Adhikari	Sachin Adhikari (Lachhiwala)	Ex-Hav	2/9 GR	X	75.5%	
12.	Nimmi Thapa	Budhi Bdr Thapa (Telpura)	Ex-Hav	4/5GR	X	82%	

13.	Anubhav Thapa	Kamal Kumar Thapa (Shyampur)	Ex-Nk	2/5GR	X	68.4%	
14.	Anisha Thapa	Man Bdr Thapa (Nai Basti, Clement Town)	Ex-LNk	5/8GR	X	64.8%	
15.	Sparsh Subba	Vivek Subba (Nai Basti, Clement Town)	Ex-Hav	3/3GR	X	62%	
16.	Aarya Thapa	Late. Brijesh Thapa (Bell Rd, Clement Town)	Ex-LNk	1/5GR	IX	71.8%	
17.	Nikita Chhetri	Khum Bdr Chhetri (Nai Basti, Clement Town)	Ex-LNk	4/9GR	IX	87%	
18.	Palak Gurung	Vishnu Kumar (Shyampur)	Ex-Hav	BEG	IX	80.77%	
19.	Rijul Rai	Ran Kumar Gurung (Nai Basti, Clement Town)	Ex-Nk/TS	3/11 GR	VI	89.43%	
20.	Jyoti Magar	Padam Bdr Magar (Nai Basti, Clement Town)	Ex- Hav	AMC	VI	75.68%	
21.	Janvi Gurung	Ajay Kumar Gurung (Jaligaon, Clement Town)	Ex-Rfn	4/3GR	VIII	89.10%	
22.	Kashish Khadka	Kamal Bdr Khadka Bahadurpur, Telpura)	Ex-Nk	5/9GR	VIII	85.27%	

NAME & TELEPHONE NUMBERS OF BRANCH PRESIDENT - GSS

Banjarwala
Sh. Kishan Bdr Thapa
9634271021

Clement Town
H/ Capt(Retd) DS Bhandar
9410788116

Baronwala
Sh. B.P. Sharma
9411109475

Garhi/Dakra
Sh. Shankar Thapa
9634762454

Barotiwala
Sh. Vinod Thapa
8006538556

Indra Nagar
Sh. Ishwar Prasad Regmi
9756876900

Bhagwanpur
Sh. Chandra Bdr Gurung
7895735757

Jaitanwala
Sh. Shamsher Singh Thapa
9568263730

Bharuwala Grant (Bell Road)
Sh. Dhirendra Singh Chhetri
7579025778

Jakhan
Sh. Madan Singh Chhetri
9897434228

Chiddarwala
Sh. Budh Bdr Gurung
9897134127

Kaulagarh
Sh. Vijay Prashad Bhattarai
9897190804

Chandrabani
Sh. Padam Shahi
9927328098

Mothorowala
Sh. Hem Vikram Shahi
9358126488

Chakrata
Sh. Lila Singh Vali Chhetri
9760579529

Mohabbewala
Sh. Lalit Thapa
9410188115

Nehrugram
Sh. Shiv Bdr Ale
9927099407

Selaqui
Sh. Rajesh Pradhan
7579247021

Nawada
Pt. Govind Prasad Panthi
9897895834

Shyampur
Sh. Ganga Bdr Gurung
9634976673

Panditwari
Sub (Retd) Sher Jang Rana
9760509649

Sewli
Nb Sub(Retd) Harka Bdr Rana
9719732996

Purohitwala
H/Capt Suraj Thapa
7536094096

Telpura
Sh. Arjun Singh Thapa
9639914876

Raipur
H /Capt(Retd) N. S. Gurung
9368053794

Thakurpur
Sh. Vishnu Bdr Khattri
9259162487

Raiwala
Sh. Chhetra Bahadur Mall
7895288580

Shamshergarh
Sh. Bhim Bdr Chhetri
7500706060

Ramgarh
Sh. Hari Prasad Thapa
9997252103

Karbari
H/Capt(Retd) BS Mall
9557116930

Rishikesh
Smt. Maya Ghale
9997104676

Karuna Chhetri
Office Clerk - GSS
7368663778

CENTRAL EXECUTIVE BODY OF GSS

Mr. Padam Singh Thapa
President
9761845247

Captain Pritam Singh Gurung
Sports Secretary
8432258071

Mr. Rajan Chhetri
Senior Vice President
9412987639

Advocate LB Gurung
Legal Adviser
9897212890

Ms. Pooja Subba
Vice President
6396603324

Col Jeevan Kumar Chhetri
Editor
9868984759

Shri Gopal Chhetri
General Secretary
7895860130

Ms. Poornima Pradhan
Library Incharge
9760976144

Mr. Madhusudan Sharma
Secretary
8077195455

Ms. Vimala Thapa
Office Clerk
8650362259

Mr. Pradeep Kumar Chhetri
Treasurer
8077641276

Captain R.S. Thapa
Co-opted Member
8979116873

Mrs. Prabha Shah
Manager
9897423932

Shri V.P. Dhakal
Co-opted Member
8650107217

Captain Y.B. Thapa
Cultural Secretary
8218854484

Col Bhupendra Singh Chhetri
Co-opted Member
7456064882

सुपुत्र सन्तान प्रति!

ड० हर्क बहादुर खड़का, बोंगाईगाँउ, असम

कार्गिल, दरास र बटालिक सल्लाहघारी,
पाखा—भित्ता उकाली ओहालीका दुंगेबारी।
पाखुरी छ्यापट सड़गीन समीपका चौतारी
ननिदाएका औंखा ताकि रहेका सीमाना पारी॥

गोली पड़काँउदै अधि बढ़ेका छाती,
मातृ सन्तान हे! देशवासीका आशा तिमी माथी।
भारी पिठ्युमा बन्दुक बोकी सँगै गर्वका साथी
शत्रु जितेर कोही फर्कि कोही रहे वर्ही थाँति॥

गोँड़ा गोरेटामा लुकेर शत्रुलाई निशाना बनायौ,
मातृभूमि महान! वैदीमा जीवन फूल चढ़ायौ।
धन्य—धन्य वीरहरू! जीवन सुम्पि खुशी मनायौ
दर्पण ढुंगाका सिहानी बनाई देशवासीको विजय कमायौ॥

इतिहासले गुण गान गरि रहला तिप्रा अनमोल सम्झना,
विजय निशानले उच्चशीर बनाउँला बलिदान व्यजजना।
विश्ववासीले विजय देख्यो अजेय अपराजेय विजया मुर्छना
गोलीका सट्टा जीवन चढ़ायौ, हे भारतमाता! पूज्य अर्चना॥

कर्नल, मेजर, कप्तान, हवलदार, सूरवीर विक्रमवीर
उद्भव बाँच्दू जिंउदू होमागनी अजेय गोर्खा सैन्य वीर।
एक हात बन्दुक अर्को हात नागडा खुकुरी धीर
राजपुताना, गढ़वाल, बिहार, पंजाबीहरू गम्भिर॥

आर्यावर्त बनाउँछ मृत्यु विजये खश—किरात गोर्खावीर
जीवन बाजी खेले वीरहरू मृत्यु पछि पनि विक्रमवीर।
हिमशिखर सरि सम्मानले भरि गर्व वीर अश्रु झारि
हे भारतमाताका सन्तान! रहि रहु तिमी सदाकाल अजम्बरी ॥

सदाका सम्झना वीर वन्दाहरू अँगाली सहस्रपद भरि छन्दमा,
जसले शत्रु चिने गिड—गिड पारी धकेले सीमाना बन्दुक काँधमा।
वारीबाट पारी मित्र सम्झि पक्का विश्वासघाती धरती रेखा साँधमा
आस्था विश्वास राष्ट्रमातामा आत्माहुति तिमी भन्दछन, बन्दुकले काँधमा ॥

~~~~~

हाम्रो गोर्खा पल्टन

देहरादून एउटा गोर्खा वाहुल्य क्षेत्र हो अनि युगाँ देखि गोर्खाहरू यहाँ बसोबास गरि आइ रहेका हन्। समयको साथ—साथ धेरै परिवर्तन आउनु स्वभाविक हो। यसरी नै समाज, समुदायको विकास जसमा शिक्षा, स्वास्थ साथै आर्थिक स्थिती मुख्य हुन। गोर्खाहरूको एक मात्र पुरानो संस्था गोर्खाली सुधार सभा (स्थापित 1938) ले गर्दै आएको प्रयासले, सफलता पाए पनि अझौ पनि गोर्खाको सर्वाग्निन विकासको निम्ति गर्नु पर्ने धेरै नैछ। यहाँको भूतपर्व सैनिक, कार्यरत सैनिक तथा सबै गोर्खा पल्टनहरूले यो शिक्षा, स्वस्थ तथा आर्थिक रूपले पछाडी रहने गोर्खाहरूको निम्ति समय—समयमा आर्थिक योगदान पुर्याई रहेका छन् जो सराहनिय अनि ऐतिहासिक हो। विभिन्न गोर्खा पल्टनको सैनिक तथा परिवारहरूले आफ्नो पल्टनको स्थापना दिवस युद्ध सम्मान दिवस हर वर्ष यहि गोर्खाली सुधार सभा प्रांगणमा आयोजन गर्छन। यस आयोजित कार्यक्रममा पल्टन बाट कोहि न कोहि प्रतिनिधीहरूको उपस्थिती अवश्यै हुन्छन् जसमा,

अफिसर प्राय जस्तो (क्रमान अधिकारी) जे.सि.ओ. तथा अन्य रैक प्रतिनिधी हुन्छन् जो अति गर्वको कुरा हो। यसै अवसरमा पल्टनहरू बाट यो सभाले कोहि न कोहि वित्तिय योगदान पाइ रहेको नै हुन्छ जो समाजको विकास (शिक्षा मुख्य)को निम्ति एक अपूर्व योगदान हो। यहि वर्ष 4/5 गोर्खा राइफल्स द्वारा आयोजित ‘स्थापना दिवस’ समारोहमा पल्टनको वर्तमान कमान अधिकारी कर्नल पार्था पत्री वी.एस.एम. अनि सुवेदार मेजर राजेन्द्र सिंह भण्डारी पनि उपस्थित थिए जो देहरादूनको गोर्खाको निम्ति अति गर्व र खुशीको कुरो हो। यो अवसरमा सभाको सम्पूर्ण जानकारी तथा विकास कार्य प्रति समर्पित सभा सित प्रभावित भई 70000/- रु. सभालाई अनुदान दिनु भयो। यो राशी सभाकै जीर्णोद्धार तथा छात्रवृति प्रति प्रयोग गरिने छ। गोर्खाली सुधार सभा तथा गोर्खा समुदाय 4/5 गोर्खा राइफल्स प्रति हार्दिक कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछ।

जय हिन्द जय गोरखा!

SPECIAL SCHOLARSHIP BY DONORS FOR THE YEAR : 2020 - 2021 RESULTS

S/No	Donated for scholarship	Name of Students	Class & Board	Pass %	Amount
1.	A Group Smt. Balpa Devi Memorial (Sh. Gopal Singh Gurung) Sh. Birbal Rana Memorial (Sh. Vijay Kumar)	1) Ms. Riddhi Gurung D/o Vijay Singh Gurung(Samsnhergath) 2) Mr. Aditya Pandey S/o Subhas Pandey (Samsnhergath) 3) Mr. Vertish S/o Vikas Pradhan(Kaulagath)	VIII VIII (UK Board) VI	92% 70% 90%	
	Dr. Bharat Singh Gurung Memorial(Sh. Manish Gurung) Smt. Shanti Ghale Memorial (Sh. Satya Sagar Ghale) Sh. H.S. Thapa Memorial (Sh. Amar Pramila Thapa) Jamadar Thakur Singh Thapa Memorial (H/Capt R.S. Thapa)				
2.	B Group Smt. Bhawani Devi Gurung Memorial (Govind Psd Gurung) Rs. Smt. Sushila Gurung Memorial (H/Capt. Bishan Bdr Gurung) Smt. Bimla Devi & Bhagwan Singh Thapa Memorial (Sh. Pahal Singh Chhetri Thapa) Sh. Shiv Singh Bhandari Memorial (Sh. Anil Jamuna Bhandari)	1) Mr. Himanshu Gurung S/o Amar Bahadur Gurung (Jaitanwala) 2) Ms. Khushi Thapa D/o Virendra Thapa (Thakurpur) 3) Ms. Vanshika D/o Sonu Basnet (Thakurpur) 4) Mr. Milan S/o Min Bahadur Thapa(Chhiderwala) 5) Ms. Suhani D/o Yudh Bahadur Gurung(Bhagwanpur)	X(UK Board) XII VII VI VII	74% 87% 87% 92% 91%	

S/No	Donated for Scholarship & Donor	Name of Students	Class	Pass %
3.	Sh. Ganga Chetan Scholorship (Sh. Chetan Karki, Kathmandu)	1) Mr. Kushal Thapa S/o Harivender Thapa(Raiwala) 2) Ms. Shradha Chhetri D/o Ganesh Singh(Jaitanwala) 3) Mr. Sudgaya S/o pradeep Kumar(Nehrugram	V XII VII	90.4% 91% 90%
4.	Major T.B.Rana Memorial (Smt. Bishnu Maya Rana) /-	1) Ms. Aditi Pandey D/o Subhas Pandey(Samsnhergarh)	XII	90.4%
5.	Smt. Shiv Kala Gurung Memorial (Sh. Raj Bdr Gurung) Kathmandu	1) Ms. Neelam Adhikari D/o Govind Adhikari(Raiwala) 2) Mr. Priyanshu S/o Naveen Chhetri (Anarwala)	MBA B.Tec	84% 86%
6.	Capt Dilip Khattri Memorial (Col M.S. Khattri)	1) Ms. Sanjita Chhetri D/o Anil Kumar(Raiwala) 2) Ms. Adhiti Luitel D/o Shivnanda Luitel(Raiwala) 3) Ms. Chahat Thapa D/o Suraj Thapa(Clement Town) 4) Ms. Sneha Adhikari D/o Sawant Adhikari (Raiwala) 5) Ms. Siddhi Gurung D/o Vijay Singh Gurung (Samsnhergarh) 6) Ms. Rachna Chhetri D/o Arun Chhetri (Raipur) 7) Ms. Ipsita Kunwar D/o Vishal Kunwar (NayaGaon)	XII XII VII X VII VII VII XI	82% 90% 90% 83% 90% 90% 90% 95%
7.	Sh. Swami Kailasanand Saraswati (Freedom fighter) Memorial (Sh. Anil Jamuna Bhandari)	1) Ms. Riya Joshi D/o Dhan Psd joshi (Chhindewala) 2) Ms. Akansha Thapa D/o Dharamveer (Barotiwala)	XII IX	94% 89%
8.	Sh. Narayan Gurung Memorial (Lt Col Deepak Gurung)	1) Ms. Tapashaya D/o Kailash Thapa (Barotiwala)	VI	81%
9.	Smt. Ramkali Gurung Memorial (H/Capt Tej Bdr Gurung)	1) Ms. Seema Thapa D/o Virendra Thapa(Barotiwala)	IX	68% (Spl.)
10.	Garhi Shakha Gorkhali Sudhar Sabha Scholorship	1) Mr. Adarsh Chhetri S/o Ajay Chhetri(Garhi-Dakra)	XII	83%
11.	Sh. Aditya Sagar Bisht Memorial (Smt. Geeta Raj Kamal Bisht)	1) Mr. Shubham Thapa S/o Arun Kumar Thapa (Shyampur) 2) Mr. Shubham Rana S/o Sanjay Rana(Shyampur)	VI XII	94% 94%

12.	Sh.Lila Rana Memorial (Smt. Beena Thapa)	1) Ms. Manshi Panwar D/o Vipin Panwar (Garhi-Dakra)	XII	80%	
13.	Smt. Nandi Devi Memorial (Sh. Ranjeet Singh Thapa)	1) Ms. Shirthi Thapa D/o Rajan Thapa(Garhi-Dakra) 2) Mr. Namam Thapa S/o Annil Thapa(Garhi-Dakra) 3) Ms. Parul Thapa D/o Ravi Thapa (Garhi-Dakra)	XI (UK Board) VIII XII (UK Board)	73% 83% 77%	
14.	Smt. Meena Mohan Chhetri Memorial (Sh. Mohan Chhetri)	1) Ms. Diksha Sharma D/o Khem Chand (Chhiderwala)	XII	83%	
15.	Lt. Gautam Gurung Memorial (Brig . P.S. Gurung)	1) Ms. Smriti S/o Ganesh Bahadur Thapa(Clement Town) 2) Ms. Kirtika Thapa D/o Sanjay Thapa (Garhi-Dakra) 3) Mr. Thaman Singh S/o Shankar Devba (Kaulagarh) 4) Kashis S/o Dhiraj Thapa. Bhagwanpur	B.Com III Semi XII (UK Board) XII XII (UK Board)	91% 75% 91% 75%	
16.	Late. Shamsher Hamal(Father - in-Law)Memorial (Dr. Savitri Hamal)	1) Ms. Harshita Bisht D/o Naveen Bisht (Raipur) 2) Ms. Anushka D/o Khem Burathoki(Telpura)	X IX	84% 82%	
17.	Late Rameshwari Pradhan (Father) Memorial (Dr. Savitri Hamal)	1) Mr. Shamit S/o Inder Singh Thapa(Telpura) 2) Ms. Anjum D/o Deepak Thapa(Raiwala)	IX X	84% 73%	
18.	Smt. Champawati Hamal Memorial (Sh. Daljan Singh Hamal)	1) Mr. Sanskar Thapa S/o Subodh (Garhi-Dakra) 2) Ms. Suhana D/o Dhan Bdr Mall(Chhiderwala) 3) Ms. Pooja Gurung D/o Puran Singh (Thakurpur) 4) Ms. Veshnavi D/o Arun Chhetri (Raipur) 5) Ms. Diya Thapa D/o Neeraj Thapa(Chhiderwala) 6) Mr. Shreyash Thapa S/o Sanjay Thapa(Nehrurgram) 7) Mr. Ayush Chhetri S/o Ishwar Singh Chhetri(Kaulagarh) 8) Ms. Shakshi Thapa D/o Rakesh Thapa (Anarwala)	XII XI IX IX XII X IX X	92% 90% 84% 80% 91% 89% 85% 98%	
19.	Shyampur Shakha Gorkhalii Sudhar Sabha Scholorship	1) Ms. Anushka Thapa D/o Naveen Singh Thapa (Shyampur)	VII	90%	
20.	Mr. Neeraj Thapa Scholorship	Ms. Jyotsna Gurung D/o Sanjay Gurung(Bharuwala)	BHM	83%	
21.	Gorkha Rifle Scholorship	1) Ms. Shreya Thapa D/o Kushal Singh Thapa (Sewli) 2) Ms. Anushka Chhetri D/o Vikas Chhetri(Panditwari) 3) Ms. Shiksha Bohra D/o Amin Bohrat (Raipur) 4) Nitish S/o Kamal Kr. Thapa (Kaulagarh) 5) Riya D/o Rajesh Mall (Chandrapani) 6) Vaibhav S/o Vijey Bhaitrai (Kaulagarh) 7) Diya D/o Deepak Dhakal (Indra Nagar)	VI VII X XII XII VII	96% 92% 93% 91% 94% 94% 82%	
22.	Sports	1) Ms. Rupa Chhetri D/o National Sports Gold			

11 जुलाई 2021 गोर्खाली सुधार सभाको वार्षिक अधिवेशन ।

कोविड-19 कोरोना महामारीमा दिवंगत पुण्य आत्माहस्तलाई
गोर्खाली सुधार सभाद्वारा भावभीनी श्रद्धांजली ।

गोर्खाली सुधार सभा
देहरादून

समाज सेवा अस्माकम् कर्तव्यम्

कलाकार अनि कलाकारिता

“गोर्खा गौरव”

कप्तान. वाई.बी. थापा सदैव हँसिलो रहने समाजको प्रेरणा हुन्

एउटा सुन्दर विहानीले सुन्दर दिनको आभास दिन्छ भने हुने विरुवाको चिल्लो पात भन्ने सत्यलाई कसले नकार्न सक्छ ।

यस्तै विस्वास थियो, हरियो मौलाई रहने, बलियो अनि सुदृढ वाई.बी.थापा, (यम बहादुर) सानै देखि घर परिवारमा “यमु” भनेर चिनिने । सानैदेखि चित्र कलातिर रुची भएको, गीत गाई हिड्ने, साथै कथा साहित्य तिर पनि मन लगाई राख्ने । धेरै-धेरै प्रतिमा उनमा तबै देखिन थियो । जन्मैबाट पाएको कला कहिले सुकदैन, कहिलै ओइलिदैन यस्तै कला हो वाई.बी. ज्यूको । पढाई सकिने साथ आफ्नो बुबाको कदम पहिल्याउँडै लागे फौज तिर र देशको सेवामा लागे । 4 / 5 गोर्खा राइफल्सको परिवारको भएर । उनलाई पल्टनको शख्त अनुशासन, प्रशिक्षणले विचलित पारेन । समय पाउन साथ कलम र कुची समातेर हात चलाई रहन्थे । उनको कलाकारिता झान निखिन्नै गयो, चम्किन्दै गयो । तबबाट शुरु भयो उनको चित्रकारिता को गुण गान, गयो ।

कदर । भारतीय सेनाको प्राय जस्तो अफिस, भवन, मेस संस्था (Institute) हरूलाई उनैको पेन्टिगले सुशोषित बनाएको छ ।

RHINO ART GALLERY SHILLONG,
GORKHA RECRUITING DEPOT,
GORAKHPUR, HQ EASTERN COMMAND,
HARBHAJAN BABA MANDIR (NATHULA,
SIKKIM) & GORKHALI SUDHAR SABHA
अनि अन्य थ्रुप्रै ऐतिहासिक भवन / संस्थाहरूमा /
स्वर्णम “विजय दिवस” 2021 को उपलक्षमा भारतीय सशस्त्र सेनाको तत्वधानमा आयोजित चित्रकला प्रतियोगितामा प्रतिभागी बनि पहिलो दशमा विजयी यम बहादुरज्यु । उनको योगदान सरकार संस्कृति पनि त्यति कै छ, एक सफल उद्घोषक, ... कर्मी अनि सक्रिय समाज सेवी ।

कर्मठ इमानदार मेहनती कप्तान वाई.बी. थापा समाजमा एउटा प्रेरणाको श्रोत हुन ।

स्वर्णम “विजय दिवस” 2021 को उपलक्षमा आयोजित चित्रकला प्रतियोगितामा विजयी पहिलो दस पेन्टिंगहरूमा कप्तान वाई.बी. थापाको ऐतिहासिक पेन्टिंग “भारत पाक युद्ध – 1971 पाकिस्तान सेना द्वारा आत्म समर्पण” ।

हाप्त्रो दशैं (दशहरा) सांस्कृतिक महोत्सव 2021को
आयोजनमा मुख्य अतिथि मा. पुष्कार सिंह धामीज्यू,
मुख्यमंत्री उत्तराखण्ड

29 औं नेपाली भाषा मान्यता दिवस समारोहको
उपलक्ष्मा मुख्य अतिथि ले. जे. शक्ति गुरुङ ,
PVSM, UYSM, AVSM, VSM द्वारा उदय ठाकुरले
अनुवादित पुस्तकको विमोचन

05 सितम्बर 2021 गोर्खाली महिला हरितालिका
तीज उत्सवको आयोजन।

02 अक्टूबर 2021 गाँधी जयंतिको
अवसरमा गोर्खाली सुधार सभाद्वारा आयोजित
चित्रकला प्रतियोगिताको आयोजन।

सागरताल नालापानीमा स्वच्छता अभियान।

जन० विपिन तथा श्रीमती रावत अनि
सेन्य सदस्यको हेलिकप्टर दुर्घटनामा आकस्मिक निधनमा
गोर्खा समुदायबाट हार्दिक श्रद्धाजली

15 अगस्त 2021 गोरखाली सुधार सभा
परिसरमा स्वतंत्रता दिवसको आयोजन।

47औं खलंगा मेला 28 नवम्बर 2021

भारतीय गोरखा पूर्व सैनिक उज्जवल भविष्य कोष
समितिद्वारा सभामा आयोजित छात्रवृति वितरण समारोह।

29 दिसम्बर 2021 महान गीतकार, संगीतकार,
साहित्यकार, नाटककार, समाजसेवी मास्टर मित्र सेन थापाको
मूर्ति अनावरण एवं 127 औं जन्म जयन्ति समारोह।

दिनांक 13 जुलाई 2021 आदिकवि
भानु भक्त आचार्य 207 औं
जन्मजयंति समारोहको आयोजन।

गोरखाली सुधार सभाको मानेकशॉ सभागारमा
4/5 गोरखा राइफल (एफ. एफ.) पूर्व सैनिक मिलन समारोहमा
उपस्थित कमाडिङ आफिसर कर्नल पारथा
पत्री विठि से० मे० देहरादूनका पूर्व सैनिक तथा परिवारको साथमा

कमाडिंग अफिसर कर्नल पी.पात्री
आर्मी हेडक्वार्टर द्वारा आर्म्स्ट्रिट स्वर्णिम विजय
वर्ष पैंटिंग कम्पीटिशन प्रशस्ति पत्र विजेता
कैप्टन वाई.बी.थापालाई सम्मान

17 अप्रैल 2021 गोखाली सुधार सभाको
स्थापना दिवस समारोह।

नमक आन्दोलन 1930 प्रति समर्पित स्मारक
खारा खेत नुन नदीको स्वच्छता अभियान
जसको नेतृत्वमा वीर खडक बहादुर सिंह बिष्ट थिए

महिला दिवस समारोह

सभाद्वारा संचालित कमप्युटर / सिलाई प्रशिक्षण सर्टिफिकेट प्रदान